ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η αναπροσαρμογή φορολογικών συντελεστών άμεσων και έμμεσων φόρων και οι επιπτώσεις στις επιχειρήσεις»

ΤΣΙΝΟΡΕΜΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΤΑΝΤΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΑΘΗΝΑ
ΙΟΥΛΙΟΣ, 2020

© Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2018

Η παρούσα Εργασία καθώς και τα αποτελέσματα αυτής, αποτελούν συνιδιοκτησία του ΕΚΠΑ και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης, αναπαραγωγής και αναδιανομής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα της Εργασίας καθώς και το όνομα του ΕΚΠΑ όπου εκπονήθηκε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

«Η αναπροσαρμογή φορολογικών συντελεστών άμεσων και έμμεσων φόρων και οι επιπτώσεις στις επιχειρήσεις»

«Γιώργος Τσινόρεμας»

Επιβλέπων Καθηγητής:
«Στέφανος Τάντος»
«Δόκτωρ στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών»

Αθήνα, «Ιούλιος» «2020»

«Ευχαριστίες»

«Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου για την υποστήριξη, την επιστημονική και συμβουλευτική καθοδήγηση που μου προσέφερε στην εκπόνησης της εργασίας με τις εύστοχες και εποικοδομητικές παρατηρήσεις του.

Τέλος, επιθυμώ να εκφράσω ευχαριστίες προς το φίλο και συνάδελφο Λάμπρο Αθανασόπουλο, ορκωτό λογιστή, η βοήθεια του ήταν πολύτιμη για τη διεξαγωγή της έρευνας»

Περίληψη

Από το 2010 όπου και η Ελλάδα αδυνατεί να πληρώσει τις οφειλές της, ξεκινά η ανάγκη για αύξηση εσόδων με σκοπό την μείωση του ελλείμματος και του δημοσίου χρέους. Σαν αποτέλεσμα η σημαντική αύξηση φόρων τόσο άμεσων όσο και έμμεσων. Η αναδιάρθρωση του φορολογικού συστήματος της χώρας μας οδήγησε σε αυξήσεις των φορολογικών συντελεστών, την κατάργηση ελαφρύνσεων και στην εφαρμογή πρόσθετων φορολογικών μέτρων με επιπτώσεις στην κοινωνία και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει τις μεταβολές των φορολογικών συντελεστών στην περίοδο της κρίσης και ειδικότερα τον φόρο εισοδήματος, έχοντας σαν σημείο αναφοράς την πρώτη μεγάλη του αύξηση (2014) και να τον συγκρίνει με τον αντίστοιχο άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Ο κλάδος που θα μελετηθεί θα είναι ο ξενοδοχειακός, όντας ο σημαντικότερος για την ελληνική οικονομία χρησιμοποιώντας οικονομικά στοιχεία των μεγαλύτερων ξενοδοχείων και για ολόκληρη την περίοδο της κρίσης (2010-2018).Παρουσιάζεται ο βαθμός επιρροής των φορολογικών συντελεστών στα κέρδη των επιχειρήσεων και παράλληλα εξάγονται συμπεράσματα για την βιωσιμότητα τους.

Λέξεις κλειδιά: φόροι, άμεσοι φόροι, έμμεσοι φόροι, επιχειρήσεις, φορολογικός συντελεστής

Abstract

From 2010, when Greece is unable to pay its debts, the need to increase revenues in order to reduce the deficit and public debt begins. As a result, a significant increase in both direct and indirect taxes. The restructuring of the tax system of our country has led to increases in tax rates, the abolition of relief and the implementation of additional tax measures with implications for society and the competitiveness of businesses.

The purpose of this paper is to present the changes in tax rates during the crisis and in particular the income tax, having as reference point its first major increase (2014) and to compare it with that of other European countries. The sector to be studied will be the hotel industry, being the most important for the Greek economy using financial data of the largest hotels for the entire period of the crisis (2010-2018). The degree of influence of tax rates on business profits is presented and in parallel conclusions is drawn for their viability.

Key words: taxes, direct taxes, indirect taxes, businesses, tax rate

Περιεχόμενα

Περίληψη 2
Abstract 3
Πίνακας πινάκων 6
Πίνακας διαγραμμάτων 6
Κεφάλαιο 1ο Εισαγωγή 7
Κεφάλαιο 2ο Εισαγωγικές έννοιες 9

2.1 Η έννοια του φόρου 9
2.2 Σκοπός και αρχές φορολόγησης 10

2.2.1 Σκοπός 10
2.2.2 Αρχές 11

2.3 Διάκριση φόρων – Άμεσοι και Έμμεσοι 13

Κεφάλαιο 3ο Φορολογικοί Συντελεστές 16

3.1 Διαχρονική εξέλιξη φορολογικών συντελεστών 2010-2018 16

3.1.1 Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων 16
3.1.2 Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων 20
3.1.3 ΦΠΑ 23

3.2 Σύγκριση φορολογικών συντελεστών Ελλάδα – Ευρωζώνη 24
3.3 Φορολογικά έσοδα 28

Κεφάλαιο 4ο Βιβλιογραφική Ανασκόπηση 30

4.1 Ξενοδοχειακός κλάδος 32

4.1.1 Οικονομικές προκλήσεις 32
4.1.2 Βιωσιμότητα ξενοδοχείων 33
4.1.3 Συμβολή στην εγχώρια Οικονομία 35

4.1.4 Παράγοντες επηρεασμού των άμεσων φόρων 35

Κεφάλαιο 5ο Μεθοδολογία 37

5.1 Ερευνητική διαδικασία 37
5.2 Σκοπός 37
5.3 Δείγμα 37
5.4 Μοντέλο 38

Κεφάλαιο 6ο Αποτελέσματα 40

6.1 Περιγραφική στατιστική των ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητώνκαι ανάλυσή τους 40
6.2 Κύριες επιδράσεις - Κύριο μοντέλο 41
6.3 Έλεγχος εγκυρότητας αποτελεσμάτων κύριου υποδείγματος 45

Κεφάλαιο 7ο Συμπεράσματα 53
Κεφάλαιο 8ο Περιορισμοί- Προτάσεις μελλοντικής έρευνας 55

8.1 Περιορισμοί 55
8.2 Προτάσεις μελλοντικής έρευνας 55

Βιβλιογραφία 56

Πίνακας πινάκων

Πίνακας 3-1: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2010 17
Πίνακας 3-2: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2011-2012 17
Πίνακας 3-3: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2013-2015 18
Πίνακας 3-4: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2016-2019 19
Πίνακας 3-5: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2020 20
Πίνακας 3-6: Φορολογικοί συντελεστές νομικών προσώπων 2010-2020 21
Πίνακας 3-7: Συντελεστές ΦΠΑ 2010-2020 24

Πίνακας διαγραμμάτων

Διάγραμμα 3-1: Φορολογικός συντελεστής νομικών προσώπων 2010-2020 21
Διάγραμμα 3-2: Ανώτεροι φορολογικοί συντελεστές φυσικών προσώπων 25
Διάγραμμα 3-3: Φορολογικοί συντελεστές νομικών προσώπων 26
Διάγραμμα 3-4: Πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές νομικών προσώπων 26
Διάγραμμα 3-5: Συντελεστές κανονικού ΦΠΑ 27
Διάγραμμα 3-6: Άμεσοι φόροι (% ΑΕΠ) Ελλάδα – Ευρωζώνη 28
Διάγραμμα 3-7: Έμμεσοι φόροι (% ΑΕΠ) Ελλάδα-Ευρωζώνη 29

Κεφάλαιο 1ο Εισαγωγή

Η ελληνική οικονομική κρίση χρονολογείται στο έτος 2009, και ειδικότερα το δ΄ τρίμηνο όπου η χώρα αδυνατεί να δανειστεί από τις διεθνής αγορές με χαμηλά επιτόκια ώστε να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις της δηλαδή την αποπληρωμή ομολόγων και δανείων που έληγαν στις αρχές του 2010. Τα αποτελέσματα φάνηκαν άμεσα και με ταχείς ρυθμούς. Η ανεργία φτάνει σε υψηλά επίπεδα, οι μικρές επιχειρήσεις κλείνουν η μία μετά την άλλη, το βιοτικό επίπεδο μειώνεται. Ακολούθως, ξεκινά ένα κύμα μετανάστευσης από του Έλληνες για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Τα χρέος ξεπερνά σε ποσοστό πάνω του 125% του ΑΕΠ το οποίο είναι στάσιμο.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα φτάνει σε επίπεδα που καθιστά το χρέος μη βιώσιμο και η χώρα γίνεται αναξιόπιστη προς τις διεθνές αγορές. Αυτό αναγκάζει την ελληνική κυβέρνηση να ζητήσει βοήθεια από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ) και από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα όπου δημιουργούν μηχανισμό στήριξης για την Ελλάδα. Η χρηματοδότηση όμως γίνεται με την προϋπόθεση ότι η χώρα θα προχωρήσει σε μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης.

Ωστόσο, ένα χρόνο μετά προχωρά σε νέα μέτρα λιτότητας και σε κρατικές περικοπές. Αυτά φέρνουν αύξηση φορολογικών συντελεστών για φυσικά και νομικά πρόσωπα, αύξηση συντελεστών ΦΠΑ και διάφορα προϊόντα, δημιουργία τέλους επιτηδεύματος για τις επιχειρήσεις, επιβολή Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων μείωση του κατώτατου μισθού της Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης. Τα πακέτα μέτρων λιτότητας συνεχίστηκαν και ολοκληρώθηκαν στο τρίτο και τελευταίο μνημόνιο όπου αποτέλεσε την ισάριθμη δανειακή σύμβαση.

Οι φόροι αποτελούν μία από τις βασικότερες πηγές εσόδων μιας χώρας. Τα διάφορα δημοσιονομικά έργα, η δημόσια διοίκηση και τα δημόσια αγαθά δεν θα ήταν εύκολα να λειτουργήσουν χωρίς τα έσοδα από φόρους .Από την άλλη όμως συνεπάγεται πως οι κρατικές δαπάνες καθορίζουν και το ύψος των φόρων. Η φορολογική πολιτική επηρεάζει την οικονομία μιας χώρας καθώς μπορεί να επηρεάσει την κατανομή του πλούτου, την κατανάλωση αγαθών- υπηρεσιών και εν γένει το βιοτικό επίπεδο. Ένας συνηθισμένος διαχωρισμός των φόρων είναι βάσει της αμεσότητας και χωρίζεται μεταξύ σε άμεσους και έμμεσους. Άμεσος

φόρος είναι αυτός που επιβάλλεται στο εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων και στην περιουσία, ενώ ο έμμεσος στην κατανάλωση ή στις πωλήσεις συγκεκριμένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Σκοπός της παρούσας μελέτης καθίσταται να καταφέρει να παρουσιάσει το πώς οι φορολογικοί συντελεστές των άμεσων και έμμεσων φόρων επηρεάζουν τις επιχειρήσεις σε σχέση με τη λειτουργία τους, αλλά και την ευρύτερη στρατηγική τους στην αγορά δράσης τους. Ο φόρος εισοδήματος αποτελεί τη βάση των εσόδων για ένα κράτος, συγκεκριμένα αποτελεί τον πιο μεγάλο άμεσο φόρο. Εντούτης, τα βασικά έσοδα ενός κράτους προέρχονται κυρίως από τους έμμεσους φόρους και πιο συγκεκριμένα από το Φ.Π.Α. όπου και μπορεί να αποτελέσει το 40% των συνολικών εσόδων ενός κράτους.

Οι προαναφερόμενοι φόροι αποτελούν τους βασικότερους, τους πιο ουσιαστικούς από κάθε άλλη κατηγορία φόρους για το κράτος μιας και λειτουργούν θετικά σε μεγάλο ποσοστό του ΑΕΠ. Για τις επιχειρήσεις όμως επηρεάζουν τη δομή και τη λειτουργία τους. Η παρούσα διπλωματική θα προσανατολιστεί στο παρόν πεδίο ανάλυσης εξετάζοντας το πώς ο φόρος εισοδήματος επηρεάζει τη λειτουργία των νομικών προσώπων.

Το χρονικό πλαίσιο μελέτης του παρόντος θέματος θα είναι μεταξύ του 2010-2018, δεδομένου ότι αποτελεί από τα βασικότερα για την ελληνική οικονομία, εστιάζοντας στο διάστημα πριν και μετά την οικονομική κρίση, διάστημα από τα πιο σημαντικά για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδος, που αποτέλεσε τη χώρα αναφοράς. Για το προαναφερόμενο διάστημα θα γίνει καταγραφή και περιγραφή των φορολογικών συντελεστών, δείχνοντας του κινδύνους και τις επιπτώσεις για της ελληνικές επιχειρήσεις εστιάζοντας στον ξενοδοχειακό κλάδο. Η επιλογή του κλάδου έγινε με κριτήριο τη δυναμική που έχει στην ελληνική οικονομία και συγκεκριμένα στο ΑΕΠ της χώρας. Αναφορές θα γίνουν γενικά και συγκριτικά χρονικά αλλά και σε επίπεδο Ευρωζώνης. Γενικά, θα ερευνηθεί οι άμεσοι φόροι επηρεάζουν τις πωλήσεις, τα κέρδη και τις ταμειακές ροές των επιχειρήσεων.

Κεφάλαιο 2ο Εισαγωγικές έννοιες

2.1 Η έννοια του φόρου

Οι φόροι έχουν ιστορία βαθιά στον χρόνο και βάσει των διαθέσιμων στοιχείων οι πρώτοι φόροι επιβλήθηκαν το 3.500 π.Χ. ταυτόχρονα στην Μεσοποταμία και την Αίγυπτο. Καθώς οι πόροι του βασιλιά δεν ήταν αρκετοί να καλύψουν την διαβίωση των ιερέων, των ατόμων της αυλής και του στρατού, κατέφυγε στην επιβολή φόρων οι οποίοι καταβάλλονταν σε είδος. Μεταγενέστερα φόροι επιβλήθηκαν στην αρχαία Ελλάδα, την Ρώμη αλλά και σε αρκετές άλλες χώρες (Salanie, 2003). Στην αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα τα έσοδα του κράτους προέρχονταν είτε από την επιβολή φόρων είτε από επιτάξεις (αυθαίρετες ενέργειες χωρίς προειδοποίηση) (Παπαηλίας, 1999). Σήμερα επιβάλλονται διάφοροι φόροι και η διάρθρωσή τους, διαμορφώνοντας το φορολογικό σύστημα κάθε χώρας, ποικίλει από κράτος σε κράτος, αποτελώντας την κύρια πηγή εσόδων των σύγχρονων κρατών (Salanie, 2003).

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ ο όρος φόροι αναφέρεται στην υποχρεωτική, μη ανταποδοτική πληρωμή προς τη γενική κυβέρνηση. Οι φόροι είναι μη ανταποδοτική πληρωμή υπό την έννοια ότι οι φορολογούμενοι δεν λαμβάνουν από την κυβέρνηση οφέλη ανάλογα με τις πληρωμές τους. Στους φόρους συμπεριλαμβάνονται οι υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, καθώς είναι υποχρεωτικές πληρωμές και σε αρκετές περιπτώσεις το μέγεθός τους δεν σχετίζεται απαραίτητα με το μέγεθος των παροχών (OECD, 2018). Με τους φόρους μεταβιβάζονται πόροι από τον ιδιωτικό τομέα στο δημόσιο, οι οποίοι κατά κύριο λόγο αποδίδονται σε χρήμα (Παπαηλίας, 1999).

Στους φόρους δεν συμπεριλαμβάνονται τα πρόστιμα, οι ποινές και τα υποχρεωτικά δάνεια που καταβάλλονται στην κυβέρνηση. Όμοια στους φόρους δεν συγκαταλέγονται οι προαιρετικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης αλλά και οι εισφορές που δεν καταβάλλονται στην γενική κυβέρνηση (OECD, 2018).

Λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι σε κάθε οικονομία, ανάλογα με τις ισχύουσες οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να συλλέγεται

ένα συγκεκριμένο ποσό εσόδων από φόρους, αναπτύσσεται το φορολογικό σύστημα της κάθε χώρας που θα πρέπει να διαμορφώνεται με βάση κάποιες αρχές (OECD, 2014). Καθήκον των υπεύθυνων διαμόρφωσης των φορολογικών συστημάτων και της φορολογικής πολιτικής είναι βάσει των κυβερνητικών στόχων να βρουν ένα τρόπο εφαρμογής τους που να ελαχιστοποιούνται οι στρεβλώσεις σε μια οικονομία, ώστε να μεγιστοποιείται η αποτελεσματικότητά της (Salanie, 2003).

2.2 Σκοπός και αρχές φορολόγησης

2.2.1 Σκοπός

Μέσω της φορολογίας ασκείται η τυπική κυριαρχία του Κράτους, έχοντας ως σκοπό την πραγμάτωση της αποστολής του, σε τομείς όπως η διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, η εθνική άμυνα, η απονομή δικαίου, η αστυνόμευση, κλπ.

Αν και η φορολόγηση δεν επιβάλλεται για την απευθείας κάλυψη των παραπάνω αρμοδιοτήτων, έχει ταμιευτικό χαρακτήρα και πραγματοποιείται για το δημοσιονομικό συμφέρον του κράτους. Έτσι η επιβολή των φόρων δεν γίνεται για τον πλουτισμό του κράτους, αλλά αποτελεί ένα από τα μέσα για την άσκηση της δημόσιας πολιτικής, έχοντας βάσει του φορολογικού δικαίου διπλή χρησιμότητα. Αρχικά χρησιμοποιείται για ταμιευτικούς λόγους, με την προοπτική εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος (Μανιάτης, 2019).

Οι φόροι αποτελούν την κυριότερη πηγή εσόδων του κράτους για τη χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών – οι άλλες πηγές είναι ο δανεισμός και η έκδοση χρήματος. Η παροχή δημόσιων αγαθών και η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης δεν θα ήταν εφικτές χωρίς τη συγκέντρωση φορολογικών εσόδων. Αυτό συνεπάγεται ότι το επίπεδο των δαπανών, δηλαδή η άλλη πλευρά του κρατικού προϋπολογισμού, προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό το γενικό ύψος της φορολόγησης. Η επιβολή φόρων συνιστά, επίσης, ένα εργαλείο για τη διόρθωση των αρνητικών εξωτερικοτήτων που πηγάζουν από την παραγωγή ή την κατανάλωση ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών.

Οι κυβερνήσεις μέσω της φορολόγησης είναι σε θέση να αντλήσουν κεφάλαια για την κάλυψη των δημόσιων δαπανών, την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, την ενίσχυση ασθενέστερων ομάδων και τις επενδύσεις σε ανάπτυξη. Όσο υψηλότερα είναι τα έσοδα από την φορολογία τόσο μικρότερη είναι η δημοσιονομική εξάρτηση της χώρας από τον εξωτερικό δανεισμό και διασφαλίζεται η απαραίτητη βιωσιμότητα για την προώθηση της ανάπτυξης. Ο σχεδιασμός ενός φορολογικού συστήματος σχετίζεται επίσης στενά με τις εγχώριες και διεθνείς επενδυτικές αποφάσεις, αλλά και την διαφάνεια και τη δικαιοσύνη. Ο σκοπός της διάρθρωσης της φορολογίας δεν έγκειται απλά στην ενίσχυση των εγχώριων πόρων, αλλά και στην ενθάρρυνση της χρηστής διακυβέρνησης, την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την συμβατότητα με τις διαμορφωμένες πεποιθήσεις για την εισοδηματική ανισότητα και τον πλούτο (IMF, 2011).

Ένα αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα καταφέρνει να συγκεντρώνει επαρκή έσοδα με τις μικρότερες δυνατές στρεβλώσεις στην κατανομή των πόρων και με την επίτευξη διανομής του εισοδήματος που θεωρείται εν γένει δίκαιη. Καθώς, όμως, η κατανομή των πόρων και η διανομή του εισοδήματος επηρεάζονται και από τις κρατικές δαπάνες (π.χ. μέσω του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας), οι πολιτικές δαπανών και φορολόγησης πρέπει να εξετάζονται από κοινού, διότι σε πολλά σημεία εξυπηρετούν τους ίδιους σκοπούς.

2.2.2 Αρχές

Κατά την ανάπτυξη των φορολογικών συστημάτων και την εφαρμογή της φορολογικής πολιτικής υπάρχουν μια σειρά από αρχές που θα πρέπει να τηρούνται (OECD, 2014). Ο σχεδιασμός ενός φορολογικού συστήματος θα πρέπει να βασίζεται στην δικαιοσύνη και την ισότητα. Υπό μια έννοια οι φόροι υφίστανται για να διασφαλίζουν την ισότητα. Το φορολογικό σύστημα αποτελεί ένα μηχανισμό ώστε οι πόροι σε μια οικονομία να μην βρίσκονται υπό τον έλεγχο ιδιωτών, αλλά μέσω ενός αποδοτικού, δίκαιου και διοικητικά αποτελεσματικού τρόπου, να αναδιανέμονται και να είναι εφικτή η εξυπηρέτηση ων δημόσιων στόχων που διαφορετικά θα ήταν ανέφικτοι (Bird&Wilkie, 2012).

Η αντίληψη της ισότητας και της δικαιοσύνης μπορεί να διαφέρει από άτομο σε άτομο, όμως όσον αφορά το φορολογικό πλαίσιο διακρίνεται σε οριζόντια και κάθετη ισότητα, με διακρίσεις ανάλογα την φοροδοτική ικανότητα ή όχι των φορολογούμενων. Όμως αυτές οι έννοιες δεν μπορούν να αποτελέσουν την βάση για την αξιολόγηση της καταλληλότητας ή της δικαιότητας της εφαρμοζόμενης φορολογικής πολιτικής, αλλά αποτελούν σημείο αναφοράς για την μέτρηση των αποτελεσμάτων των επιλογών (Bird & Wilkie, 2012).

Κατά τον σχεδιασμό των φορολογικών συστημάτων βάσει της διεθνούς εμπειρίας θα πρέπει να ακολουθούνται οι εξής αρχές (OECD, 2014):

- Η αρχή της ουδετερότητας σύμφωνα με την οποία η φορολογία θα πρέπει να επιδιώκει να είναι ουδέτερη και δίκαιη μεταξύ των διαφορετικών μορφών επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ένας ουδέτερος φόρος συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα, καθώς διασφαλίζεται η βέλτιστη κατανομή των μέσων παραγωγής και ελαχιστοποιούνται οι διακρίσεις υπέρ ή κατά οποιασδήποτε κάποιας οικονομικής επιλογής.
- Η αρχή της αποδοτικότητας, βάσει της οποίας θα πρέπει να ελαχιστοποιείται το κόστος συμμόρφωσης για τους πολίτες αλλά και το διοικητικό κόστος για τις κυβερνήσεις.
- Η αρχή της βεβαιότητας και της απλότητας σύμφωνα με την οποία οι φορολογικοί κανόνες θα πρέπει να είναι σαφείς και κατανοητοί ώστε οι φορολογούμενοι να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις τους και τα δικαιώματά τους. Αυτό διευκολύνει την λήψη καλύτερων αποφάσεων και ανταπόκριση στις προβλεπόμενες πολιτικές επιλογές. Η πολυπλοκότητα ευνοεί τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό και μπορεί να προκαλέσει απώλειες για την οικονομία.
- Η αρχή της αποτελεσματικότητας και της δικαιοσύνης σύμφωνα με την οποία η φορολογία θα πρέπει να παράγει το σωστό ποσό φόρου την κατάλληλη στιγμή και ταυτόχρονα να αποφεύγεται η διπλή φορολόγηση, η ακούσια μη φορολόγηση, αλλά και να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα φοροδιαφυγής και φόρο-αποφυγής. Στο πλαίσιο αυτό κατά τον σχεδιασμό των φορολογικών συστημάτων θα πρέπει να εξετάζεται η πρακτική εκτελεστικότητα των φορολογικών κανόνων, καθώς αν φορολογούνται κατηγορίες πολιτών που

όμως δεν απαιτείται από αυτούς να πληρώσουν λόγω αδυναμίας επιβολής του φόρου, το σύστημα φορολόγησης μπορεί να θεωρηθεί άδικο και αναποτελεσματικό. Παράλληλα διακυβεύεται η αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος λόγω του επηρεασμού της δυνατότητας είσπραξης και διαχείρισης των φόρων.

- Η αρχή της ευελιξίας, καθώς τα φορολογικά συστήματα θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτα και δυναμικά ώστε να διασφαλίζεται ότι συμβαδίζουν με τις τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις. Τα φορολογικά συστήματα θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες ανάγκες εσόδων των κυβερνήσεων αλλά και να προσαρμόζονται συνεχώς στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των πολιτών. Παρόλα αυτά τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά τους θα πρέπει να είναι ανθεκτικά στις μεταβολές του πολιτικού πλαισίου.

2.3 Διάκριση φόρων – Άμεσοι και Έμμεσοι

Οι φόροι μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με διάφορους τρόπους ανάλογα με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται.

Μπορεί να διακριθούν σε εκείνους που επιβάλλονται: α) στην τρέχουσα παραγωγή και β) στην περιουσία. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι φόροι εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων και οι φόροι στη δαπάνη (γενικοί φόροι επί της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών όπως ΦΠΑ, και ειδικοί φόροι κατανάλωσης σε προϊόντα όπως καπνός, πετρελαιοειδή, οινόπνευμα κ.ά.). Στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται φόροι που μπορεί να αφορούν τη μεταβίβαση ή την κατοχή περιουσίας, οι οποίοι είναι δυνατό να επιβληθούν επί της συνολικής αξίας του ενεργητικού ενός προσώπου πριν ή μετά την αφαίρεση τυχόν υποχρεώσεών του (όπως ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων – ΕΝΦΙΑ).

Οικονομικά μεγέθη όπως το εισόδημα, η καταναλωτική δαπάνη και περιουσία ενός ατόμου, μιας οικογένειας ή μιας επιχείρησης αποτελούν τη φορολογική βάση επί της οποίας υπολογίζεται ένας φόρος. Ο φόρος που αντιστοιχεί σε κάθε μονάδα της φορολογικής βάσης συνιστά τον φορολογικό συντελεστή, ο οποίος μπορεί να είναι σταθερός ανά μονάδα ή αναλογικός με

βάση την αξία και συγχρόνως σταθερός, προοδευτικός ή αντίστροφα προοδευτικός ανάλογα με το αν το ποσό του φόρου που τελικά πληρώνεται μένει σταθερό, αυξάνεται ή μειώνεται όταν αυξάνεται η φορολογική βάση.

Επιπλέον, μία άλλη βασική διάκριση των φόρων γίνεται με το κριτήριο της φορολογικής βάσης και οι φόροι διαχωρίζονται σε φόρους εισοδήματος, φόρους περιουσίας και φόρους δαπάνης. Οι φόροι εισοδήματος σχετίζονται με το εισόδημα που αποκτούν οι φορολογούμενοι (φυσικά και νομικά πρόσωπα) κατά την διάρκεια μιας περιόδου. Οι φόροι περιουσίας μπορεί να σχετίζονται με την μεταβίβαση ενός περιουσιακού στοιχείου αλλά και με την κατοχή του. Τέλος οι φόροι δαπάνης μπορεί να αφορούν την καταναλωτική δαπάνη του υπόχρεου ή όπως συμβαίνει συνήθως επιβάλλονται στα προϊόντα με την χρήση αναλογικού συντελεστή. Οι φόροι δαπάνης επιβάλλονται επί των παραγωγών, εμπόρων ή εισαγωγέων, οι οποίοι με την σειρά τους μετακυλύουν τον φόρο στους καταναλωτές (Παπαηλίας, 1999).

Κλείνοντας, άλλος τρόπος διάκρισης των φόρων είναι σε άμεσους και έμμεσους. Οι άμεσοι φόροι επιβάλλονται απευθείας στους φορολογούμενους και σε αυτούς συγκαταλέγονται οι φόροι εισοδήματος και οι φόροι ακίνητης περιουσίας. Οι έμμεσοι φόροι επιβάλλονται σε συγκεκριμένες δραστηριότητες ή αγαθά και επιβαρύνουν έμμεσα τους πολίτες (Baumol & Blinder, 2010).

Βασικό πλεονέκτημα των άμεσων φόρων έναντι των έμμεσων είναι ότι η φορολογική επιβάρυνση προκύπτει με βάση το εισόδημα ή τον πλούτο του φορολογούμενου και μπορεί να εφαρμοστεί διακριτική πολιτική όσον αφορά την επιβάρυνση (όπως η εφαρμογή προοδευτικών συντελεστών). Επίσης με τους άμεσους φόρους μπορεί να ασκηθεί με πιο αποτελεσματικό τρόπο αντικυκλική πολιτική για την καταπολέμηση του πληθωρισμού και της ύφεσης. Με την άμεση φορολόγηση είναι δυνατή η άμβλυνση της εισοδηματικής ανισότητας και η μείωση των αδυναμιών της αγοράς (Παπαηλίας, 1999).

Ωστόσο, η επιβολή άμεσων φόρων δεν αποτελεί ιδιαίτερα δημοφιλή φορολογική πολιτική και πολλές φορές έχει οδηγήσει σε αντιπαλότητα μεταξύ κράτους και πολιτών. Επίσης η επιβολή της άμεσης φορολογίας συνεπάγεται υψηλό κόστος είσπραξης, ενώ μπορεί να λειτουργήσει αποθαρρυντικά στην επιχειρηματικότητα και να ενισχύσει την τάση απόκρυψης της φορολογητέας

ύλης, ειδικά σε περιπτώσεις εφαρμογής υψηλών φορολογικών συντελεστών (Παπαηλίας, 1999).

Οι έμμεσοι φόροι πλεονεκτούν έναντι των άμεσων γιατί εισπράττονται ευκολότερα και με λιγότερα έξοδα, ενώ η θέσπιση αλλά και η μεταβολή τους είναι ευκολότερη. Η έμμεση φορολόγηση επιβάλλεται σε όλο τον πληθυσμό και επειδή δεν γίνεται εύκολα αντιληπτό το μέγεθος της επιβάρυνσης μειώνονται οι αντιδράσεις και ελαχιστοποιείται η φοροαποφυγή και φοροδιαφυγή. Όμως καθώς η επιβάρυνση αφορά όλο τον πληθυσμό δεν εξετάζεται η εισοδηματική κατάσταση των πολιτών και οξύνεται το πρόβλημα της ανισοκατανομής του εισοδήματος. Ειδικά όταν αφορά αγαθά πρώτης ανάγκης δυσκολεύει την επιβίωση των ατόμων χαμηλού εισοδήματος (Παπαηλίας, 1999).

Το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας, όπως και των περισσότερων κρατών διαρθρώνεται από άμεσους και έμμεσους φόρους καθώς και από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Οι σημαντικότεροι άμεσοι φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και οι φόροι περιουσίας. Οι κυριότεροι έμμεσοι φόροι είναι οι φόροι κατανάλωσης, όπως ο ΦΠΑ, οι φόροι σε καύσιμα, καπνά, κλπ, οι φόροι συναλλαγών (πχ μεταβίβασης κεφαλαίων), οι δασμοί, τα τέλη ταξινόμησης αυτοκινήτων, κλπ (ΔιαΝΕΟσις, 2018).

Οι φορολογικοί συντελεστές των άμεσων και έμμεσων φόρων στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της κρίσης αυξήθηκαν σημαντικά, με αποτέλεσμα την αύξηση των φορολογικών εσόδων (ως ποσοστό του ΑΕΠ), έχοντας όμως αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη, αλλά και στην αύξηση της απόκρυψης εισοδημάτων και κατ' επέκταση την απώλεια εσόδων (Ξαφά, 2019)

Κεφάλαιο 3ο Φορολογικοί Συντελεστές

3.1 Διαχρονική εξέλιξη φορολογικών συντελεστών 2010-2018

3.1.1 Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων

Στην Ελλάδα το φορολογικό σύστημα είναι αρκετά περίπλοκο και ευμετάβλητο και την περίοδο της κρίσης υπήρξαν συχνές μεταβολές στην εφαρμοζόμενη φορολογική πολιτική. Ειδικά στην περίπτωση της φορολόγησης του εισοδήματος των φυσικών προσώπων υπήρξαν πολλοί φορολογικοί συντελεστές και πολλές εξαιρέσεις (Ξαφά, 2019). Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι συντελεστές φορολόγησης του εισοδήματος των φυσικών προσώπων από το 2010 έως σήμερα.

Την περίοδο 2010-2013 η φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων (αλλά και των προσωπικών εταιρειών, των αστικών κερδοσκοπικών και μη εταιρειών, των κοινοπραξιών) γινόταν βάσει των διατάξεων του Νόμου 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος». Το αντικείμενο του φόρου ήταν το συνολικό καθαρό εισόδημα που προέκυπτε από έξι κατηγορίες εισοδήματος (ακίνητα, κινητές αξίες, εμπορικές επιχειρήσεις, γεωργικές επιχειρήσεις, μισθωτές υπηρεσίες και υπηρεσίες από ελευθέρια επαγγέλματα)[1].

Το 2010 βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας η φορολόγηση των υπόχρεων γινόταν σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα φορολογικών συντελεστών (Taxheaven, 2020).

Πίνακας 3-1: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών

[1] Νόμος 2238/1994, (ΦΕΚ 151/Α/16-9-1994), Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, ανακτήθηκε από https://www.e-nomothesia.gr/kat-oikonomia/n-2238-1994.html

2010

Κλιμάκιο εισοδήματος €	**Φ.Σ.**	**Φόρος κλιμακίου €**	**Συνολικό εισόδημα €**	**Συνολικός φόρος €**
12.000	0%	0	12.000	0
4.000	18%	720	16.000	720
6.000	24%	1.440	22.000	2.160
4.000	26%	1.040	26.000	3.200
6.000	32%	1.920	32.000	5.120
8.000	36%	2.880	40.000	8.000
20.000	38%	7.600	60.000	15.600
40.000	40%	16.000	100.000	31.600
Υπερβάλλον	45%			

Πηγή: https://www.taxheaven.gr/klimakes

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3-1 το εισόδημα έως 12.000€ των μισθωτών, συνταξιούχων και επαγγελματιών το 2010 ήταν αφορολόγητο με την προϋπόθεση προσκόμισης αποδείξεων δαπανών, ανάλογα το φορολογούμενο εισόδημα (έως 12.000€ αποδείξεις ύψους 10% του ατομικού εισοδήματος). Για δύο τέκνα το αφορολόγητο εισόδημα αυξανόταν κατά 1.500€ το τέκνο ενώ στην περίπτωση τριών τέκνων αυξανόταν κατά 11.500€.

Για τα εισοδήματα του 2011 και του 2012 από την φορολογική κλίμακα αφαιρέθηκε ένα κλιμάκιο, όπως φαίνεται από τον πίνακα 2, ενώ μεταξύ άλλων μειώθηκε το αφορολόγητο όριο και προστέθηκε ο φορολογικός συντελεστής 10% για εισοδήματα από 5.000€ έως 12.000€.

Πίνακας 3-2: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2011-2012

Κλιμάκιο εισοδήματος €	**Φ.Σ.**	**Φόρος κλιμακίου €**	**Συνολικό εισόδημα €**	**Συνολικός φόρος €**
5.000	0%	0	5.000	0
7.000	10%	700	12.000	700
4.000	18%	720	16.000	1.420
10.000	25%	2.500	26.000	3.920
14.000	35%	4.900	40.000	8.820
20.000	38%	7.600	60.000	16.420
40.000	40%	16.000	100.000	32.420
Υπερβάλλον	45%			

Πηγή: https://www.taxheaven.gr/klimakes

Πιο συγκεκριμένα το αφορολόγητο των μισθωτών μειώθηκε στις 5.000€,

επίσης με την προϋπόθεση προσκόμισης αποδείξεων δαπανών (που θα έπρεπε να καλύπτουν 25% του εισοδήματος αλλιώς επί της διαφοράς επιβαλλόταν φόρος 10%). Ειδικά για τους νέους έως 30 ετών, τους συνταξιούχους πάνω από 65 ετών και τα άτομα με ειδικές ανάγκες το αφορολόγητο όριο οριζόταν στις 9.000€, που θα έπρεπε να παραμένει καθαρό ακόμα και μετά την επιβολή του φόρου. Για δύο τέκνα το ύψος του αφορολόγητου ορίου αυξανόταν κατά 2.000€ ανά τέκνο και κατά 3.000€ για καθένα από τα επόμενα τέκνα (τρίτο και πάνω).

Για την φορολόγηση των εισοδημάτων του 2013 η φορολογική κλίμακα μεταβλήθηκε εκ νέου και παράλληλα υπήρξε διάκριση στην φορολόγηση των μισθωτών –συνταξιούχων και προσώπων με εισόδημα από ατομική επιχείρηση και ελευθέριο επάγγελμα. Επίσης θεσπίστηκε ειδική κλίμακα (δύο κλιμακίων) για την φορολόγηση των εισοδημάτων από ακίνητα και κινητές αξίες. Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα το εισόδημα των μη μισθωτών (με εισόδημα από ατομική επιχείρηση ή ελευθέριο επάγγελμα) το 2013 φορολογήθηκε με δύο κλίμακες, μια έως 50.000€ και μια πάνω από το ποσό αυτό.

Πίνακας 3-3: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2013-2015

Κλιμάκιο εισοδήματος €	**Φ.Σ.**	**Φόρος κλιμακίου €**	**Συνολικό εισόδημα €**	**Συνολικός φόρος €**
50.000	26%	13.000	50.000	13.000
Υπερβάλλον	33%			

Πηγή: https://www.taxheaven.gr/klimakes

Ειδικά για το 2013 οι νέες επιχειρήσεις για τα τρία πρώτα έτη της δραστηριότητάς τους και για εισόδημα έως 10.000€ φορολογήθηκαν με συντελεστή 13%, συντελεστή που εφαρμόστηκε και στο εισόδημα από ατομική γεωργική επιχείρηση. Εισοδήματα από ακίνητα και κινητές αξίες έως 12.000€ φορολογήθηκαν με συντελεστή 10% και για το υπερβάλλον εισόδημα ο φορολογικός συντελεστής ήταν 33%.

Το 2014 τέθηκαν σε ισχύ οι διατάξεις του νέου Νόμου 4172/2013 «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν.

4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις»[2], όπου ρυθμίζει την φορολογία εισοδήματος τόσο των φυσικών όσο και των νομικών προσώπων. Η φορολογική κλίμακα των δύο κλιμακίων διατηρήθηκε ως ήταν το 2013 έως και το 2015, αλλά αφορούσε την φορολόγηση του εισοδήματος τόσο φυσικών προσώπων με επιχειρηματική δραστηριότητα αλλά και νομικών προσώπων που τηρούσαν απλογραφικά βιβλία. Το εισόδημα των αγροτών επίσης φορολογήθηκε με συντελεστή 13%. Το 2014 διαφοροποίηση υπήρξε στον φορολογικό συντελεστή του πρώτου κλιμακίου εισοδημάτων από ακίνητη περιουσία, όπου αυξήθηκε σε 11% για εισόδημα έως 12.000€, με συνέπεια ο φόρος να διαμορφώνεται σε 1.320€. Το 2015 ενώ η φορολογική κλίμακα παρέμεινε ίδια, διάκριση υπήρξε στην φορολόγηση του εισοδήματος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικών προσώπων, σωματείων και ιδρυμάτων με απλογραφικά βιβλία, όπου εφαρμόστηκε ενιαίος φορολογικός συντελεστής 29%.

Το 2016 το εισόδημα των φυσικών προσώπων με επιχειρηματική και αγροτική δραστηριότητα φορολογήθηκε με την παρακάτω κλίμακα τεσσάρων κλιμακίων. Η ίδια φορολογική κλίμακα διατηρήθηκε έως και το 2019.

Πίνακας 3-4: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2016-2019

Κλιμάκιο εισοδήματος €	**Φ.Σ.**	**Φόρος κλιμακίου €**	**Συνολικό εισόδημα €**	**Συνολικός φόρος €**
20.000	22%	4.400	20.000	4.400
10.000	29%	2.900	30.000	7.300
10.000	37%	3.700	40.000	11.000
Υπερβάλλον	45%			

Πηγή: https://www.taxheaven.gr/klimakes

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3-4, για εισόδημα έως 20.000€ υπήρξε μείωση του φορολογικού συντελεστή από 26% σε 22%, με συνέπεια την μείωση του φόρου, για μικρότερα εισοδήματα. Το 2016, έως και το 2019 η κλίμακα των

[2] Νόμος 4172/2013, (ΦΕΚ 167/Α/23-7-2013), Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις, ανακτήθηκε από https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/250460/nomos-4172-2013

εισοδημάτων από ακίνητα αυξήθηκε κατά ένα κλιμάκιο ενώ αυξήθηκε και ο φορολογικός συντελεστής του πρώτου κλιμακίου από 11% σε 15% για εισόδημα έως 12.000€. ο φορολογικός συντελεστής του δεύτερου κλιμακίου ήτα 35% για εισόδημα από 12.000€ έως 35.000€ ενώ για το υπερβάλλον ο φορολογικός συντελεστής ήταν 45%.

Με τον Νόμο 4646/2019 και συγκεκριμένα το άρθρο 6 του Νόμου, τα εισοδήματα μισθωτών, συνταξιούχων και φυσικών προσώπων με επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται από το 2020 και μετά με νέα κλίμακα, πέντε κλιμακίων. Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3-5 προστέθηκε συντελεστής 9%, με σημαντική μείωση φόρου του ειδικά για εισόδημα έως 10.000€, καθώς με την προηγούμενη κλίμακα ο φόρος ήταν 2.200€ ενώ πλέον ο φόρος είναι 900€. Πέρα από την προσθήκη αυτού του νέου συντελεστή οι κλίμακες μεταβάλλονται ανά 10.000€ έως τα 40.000€ ενώ οι φορολογικοί συντελεστές των τριών τελευταίων κλιμακίων είχαν μικρή μείωση.

Πίνακας 3-5: Φορολογική κλίμακα μισθωτών, συνταξιούχων, επαγγελματιών 2020

Κλιμάκιο εισοδήματος €	**Φ.Σ.**	**Φόρος κλιμακίου €**	**Συνολικό εισόδημα €**	**Συνολικός φόρος €**
10.000	9%	900	10.000	900
10.000	22%	2.200	20.000	3.100
10.000	28%	2.800	30.000	5.900
10.000	36%	3.600	40.000	9.500
Υπερβάλλον	44%			

Πηγή: https://www.taxheaven.gr/news/46930/upd-h-nea-klimaka-forologias-eisodhmatos-misowtwn-syntaxioyxwn-gia-to-2020-analytikoi-pinakes

3.1.2 Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων

Το εισόδημα των νομικών προσώπων και συγκεκριμένα των ΑΕ και ΕΠΕ όλα τα έτη φορολογείται με ενιαίο φορολογικό συντελεστή. Στον πίνακ3-6 παρουσιάζονται οι φορολογικοί συντελεστές των ΑΕ, ΕΠΕ και προσωπικών εταιρειών (τα έτη που δεν ήταν σε ισχύ κλίμακα που αναφέρθηκε στην

προηγούμενη ενότητα) από το 2010 έως και το 2020.

Πίνακας 3-6: Φορολογικοί συντελεστές νομικών προσώπων 2010-2020

Έτος	ΑΕ	ΕΠΕ	Προσωπικές εταιρείες
2010	24%	24%	20%
2011	20%	20%	20%
2012	20%	20%	20%
2013	26%	26%	26%*
2014	26%	26%	26%*
2015	29%	29%	29%
2016	29%	29%	29%
2017	29%	29%	29%
2018	29%	29%	29%
2019	24%	24%	24%
2020	24%	24%	24%

Πηγή: https://www.taxheaven.gr/klimakes

*ο φορολογικός συντελεστής του πρώτου κλιμακίου

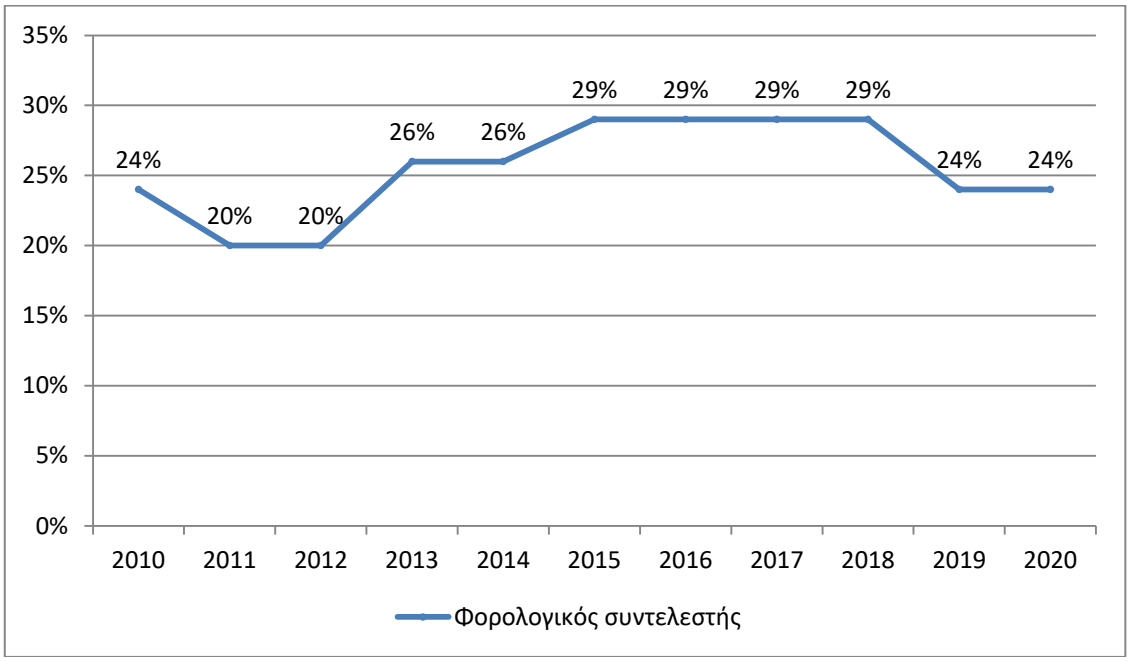

Διάγραμμα 3-1: Φορολογικός συντελεστής νομικών προσώπων 2010-2020

Όπως φαίνεται και από το παραπάνω διάγραμμα την τελευταία διετία ο

φορολογικός συντελεστής των νομικών προσώπων επανέρχεται στα επίπεδα του 2010. Το χαμηλότερο επίπεδο φορολόγησης των καθαρών εισοδημάτων των νομικών προσώπων ήταν την διετία 2011-2012 με φορολογικό συντελεστή 20%, ενώ την τετραετία 2015-2018 ήταν στο υψηλότερο επίπεδο 29%.

Ειδικότερα, ανωτέρω παρατηρούμε μία μεγάλη μεταβολή του φορολογικού συντελεστή το έτος 2013 σύμφωνα με το άρθρο 109 του ΚΦΕ, όπως κωδικοποιήθηκε σύμφωνα με τον Ν. 4110/2013: «Για τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 101, ο φόρος υπολογίζεται με συντελεστή είκοσι έξι τοις εκατό (26%) στο συνολικό φορολογητέο εισόδημά τους. Με το συντελεστή αυτόν φορολογούνται και τα κέρδη που δηλώνονται με την οριστική δήλωση που υποβάλλουν τα υπό εκκαθάριση νομικά πρόσωπα».

Ομοίως μία αύξηση του συντελεστή το 2015 σύμφωνα με το Ν. 4172/2013 (άρθρο 58) όπως κωδικοποιήθηκε με τον 4334/2015: «Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, καθώς και τα νομικά πρόσωπα της περίπτωσης γ΄ του άρθρου 45 που τηρούν απλογραφικά φορολογούνται με συντελεστή είκοσι εννέα τοις εκατό (29%)».

Ο συντελεστής αυτός συνέχισε να ισχύει για τα επόμενα τρία έτη:Ν. 4172/2013 - Άρθρο 58, κωδικοποιημένος σύμφωνα με το Ν.4387/2016:

«Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, καθώς και τα νομικά πρόσωπα της περίπτωσης γ΄ του άρθρου 45 που τηρούν απλογραφικά φορολογούνται με συντελεστή είκοσι εννέα τοις εκατό (29%)».

Ν. 4172/2013 - Άρθρο 58, κωδικοποιημένος σύμφωνα με τον Ν. 4472/2017 - Άρθρο 14:

«Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, καθώς και τα νομικά πρόσωπα της περίπτωσης γ΄ του άρθρου 45 που τηρούν απλογραφικά φορολογούνται με συντελεστή είκοσι εννέα τοις εκατό (29%)».

Ν. 4172/2013 - Άρθρο 58, κωδικοποιημένος σύμφωνα με το Ν.4579/2018

«Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία,

εξαιρουμένων των πιστωτικών ιδρυμάτων της περίπτωσης β΄ της παρούσας παραγράφου, καθώς και οι υπόχρεοι των περιπτώσεων β΄, γ΄, δ΄, ε΄, στ΄ και ζ΄ του άρθρου 45 που τηρούν απλογραφικά βιβλία, φορολογούνται με συντελεστή είκοσι εννέα τοις εκατό (29%) για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2018.».

Τέλος, με την τελευταία κωδικοποίηση του άρθρου 58 του 4172/2013 ο συντελεστής για πρώτη φορά μετά την οικονομική κρίση μειώνεται:

«Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, εξαιρουμένων των πιστωτικών ιδρυμάτων που εμπίπτουν στην περίπτωση β΄ της παρούσας παραγράφου, καθώς και οι υπόχρεοι των περιπτώσεων β΄, γ΄, δ΄, ε΄, στ΄ και ζ΄ του άρθρου 45 που τηρούν απλογραφικά βιβλία, φορολογούνται με συντελεστή είκοσι τέσσερα τοις εκατό (24%) για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2019 και εφεξής.».

3.1.3 ΦΠΑ

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας ρυθμίζεται με τις διατάξεις του Νόμου 2859/2000 «Κύρωση Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας»[3] έτσι όπως κατά περίπτωση ισχύουν με βάση τις όποιες τροποποιήσεις. Ο ΦΠΑ επιρρίπτεται από τον κατά νόμο υπόχρεο σε βάρος του αντισυμβαλλόμενου και επιβάλλεται στα αγαθά και τις υπηρεσίες που πραγματοποιούνται από επαχθή αιτία. Εκτός από τον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ εφαρμόζονται και μειωμένοι συντελεστές σε αγαθά και υπηρεσίες ενώ μείωση (κατά 30%) προβλέπεται και στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου και των Κυκλάδων. Ο πρώτος μειωμένος συντελεστής κυρίως εφαρμόζεται σε κάποια νωπά τρόφιμα, σε βιβλία, ορθοπεδικά και ιατρικά αγαθά. Ο δεύτερος συντελεστής ΦΠΑ εφαρμόζεται κυρίως φάρμακα και υπηρεσίες φροντίδας και περίθαλψης. Διαχρονικά η εξέλιξη των συντελεστών ΦΠΑ (κανονικός, χαμηλός και πολύ χαμηλός) είναι (Δεσπότης, 2014; Euro2day, 2016):

---

[3] Νόμος 2859/2000 (ΦΕΚ 248/Α/7-11-2000), Κύρωση Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, ανακτήθηκε από http://epixeirisi.gr/actions/browse/toc/?content_group_id=553

Πίνακας 3-7: Συντελεστές ΦΠΑ 2010-2020

Έτος	Κανονικός	Μειωμένος	Υπέρ- μειωμένος
Έως 14/3/2010	19%	9%	4,5%
Έως 30/6/2010	21%	10%	5%
Έως 31/12/2010	23%	11%	5,5%
Έως 19/7/2015	23%	13%	6,5%
Έως 31/5/2016	23%	13%	6%
Από 1/6/2016 έως σήμερα	24%	13%	6%

Παρά το γεγονός ότι από το 2011 και μετά δεν υπήρξαν συχνές μεταβολές στους συντελεστές ΦΠΑ, αρκετές ήταν οι μεταβολές στα αγαθά που υπόκεινται στον μειωμένο και υπέρ μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ. Επίσης μεταβολές υπήρξαν και στα νησιά που δικαιούνται την μείωση του 30% στους τρεις συντελεστές ΦΠΑ.

3.2 Σύγκριση φορολογικών συντελεστών Ελλάδα – Ευρωζώνη

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η διαχρονική σύγκριση των φορολογικών συντελεστών και του κανονικού συντελεστή ΦΠΑ στην Ελλάδα και την ευρωζώνη. Για την ευρωζώνη λαμβάνεται ο απλός μέσος όρος των συντελεστών των κρατών που συμμετέχουν στο κοινό νόμισμα (European Commission, 2020).

Στο διάγραμμα 3-2 παρουσιάζονται οι ανώτεροι συντελεστές για την φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων στην Ελλάδα και την ευρωζώνη από το 2010 έως και το 2020. Όπως φαίνεται όλα τα έτη ο ανώτερος φορολογικός συντελεστής της χώρας είναι αρκετά υψηλότερος της ευρωζώνης. Το 2010 για την Ελλάδα ήταν 49% ενώ για την ευρωζώνη 39,7%. Την επόμενη τριετία για την ευρωζώνη παρατηρείται σταθερά μικρή αύξηση του ανώτερου φορολογικού συντελεστή, ενώ το 2013 που μειώθηκε στην Ελλάδα στο 46% παρατηρείται και η μικρότερη απόκλιση. Η απόκλιση μεγιστοποιείται το 2017 όπου στην Ελλάδα ο ανώτερος φορολογικός συντελεστής ήταν 55% ενώ στην ευρωζώνη 42,3%. Συμπερασματικά τόσο στην Ελλάδα όσο και στην ευρωζώνη την δεκαετία 2010-2019 υπήρξε σταθερά ανοδική τάση στους ανώτερους

φορολογικούς συντελεστές των φυσικών προσώπων, που όμως για την ευρωζώνη αφενός ήταν σχεδόν όλα τα έτη και αφετέρου οι αυξήσεις ήταν μικρότερες. Για το 2020 υπάρχει μείωση τόσο στην Ελλάδα που είναι στο 54% και την ευρωζώνη που διαμορφώνεται στο 42,9%.

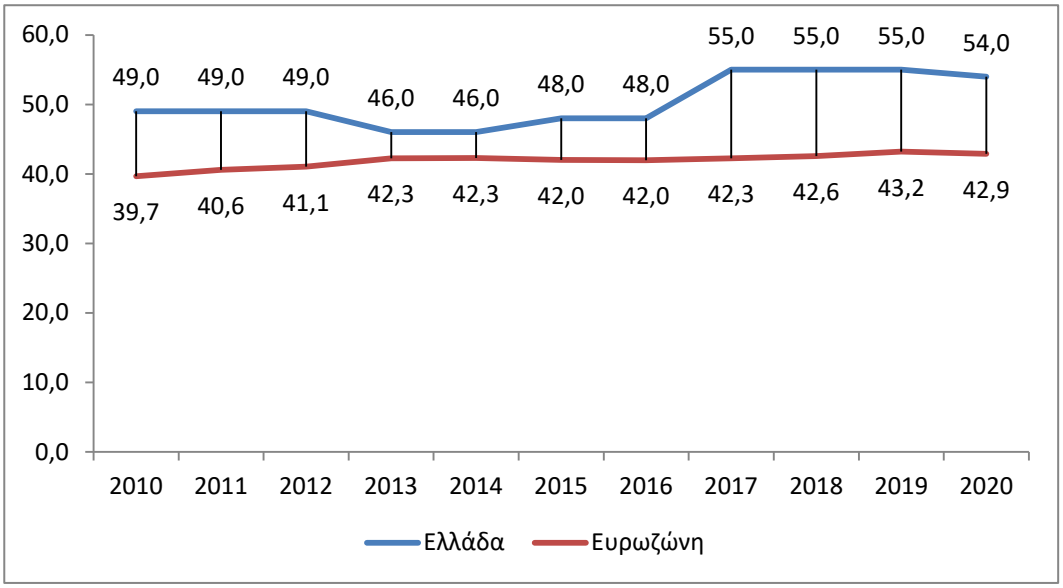

Διάγραμμα 3-2: Ανώτεροι φορολογικοί συντελεστές φυσικών προσώπων

Πηγή:https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-analysis-taxation/data-taxation_en

Όσον αφορά τους ονομαστικούς (νομοθετημένους) φορολογικούς συντελεστές των νομικών προσώπων, όπως φαίνεται από το διάγραμμα 3, η κατάσταση είναι διαφορετική, δηλαδή στην ευρωζώνη οι συντελεστές φορολόγησης του εισοδήματος των εταιρειών είναι υψηλότεροι. Συγκεκριμένα στην ευρωζώνη οι φορολογικοί συντελεστές των νομικών προσώπων διαχρονικά έχουν αυξητική τάση (το 2010 ήταν 39,7% και το 2020 διαμορφώνονται σε 42,9%), ενώ στην Ελλάδα την διετία 2011-2012 μειώθηκαν, έως το 2018 ήταν σε υψηλότερα επίπεδα και το 2020 διαμορφώνεται στα επίπεδα του 2010. Έτσι στην Ελλάδα οι ονομαστικοί συντελεστές φορολόγησης του εισοδήματος των νομικών προσώπων είναι σε χαμηλότερα επίπεδα από ότι στην ευρωζώνη.

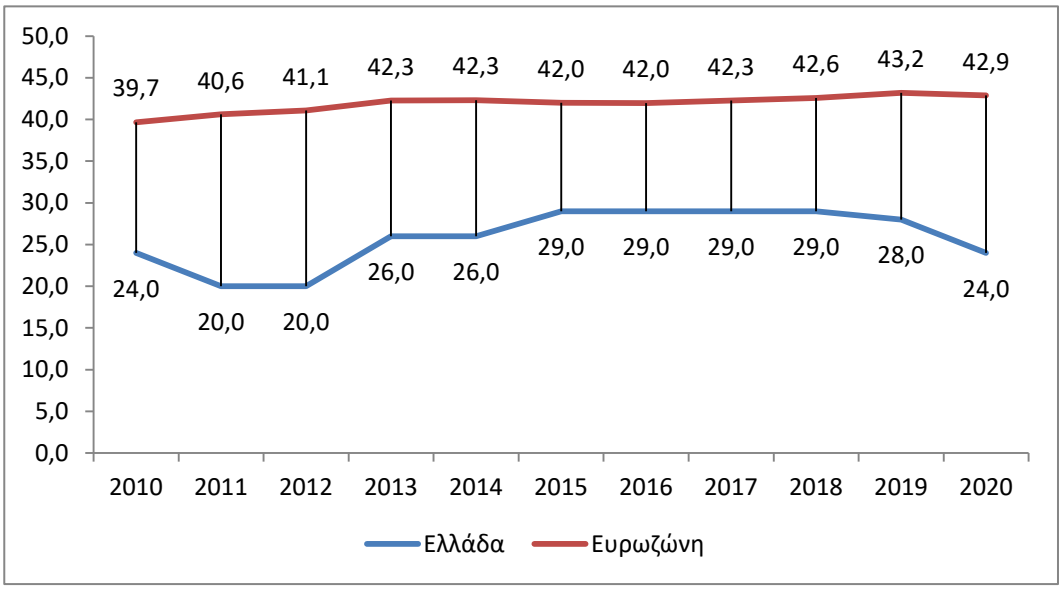

Διάγραμμα 3-3: Φορολογικοί συντελεστές νομικών προσώπων

Πηγή:https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-analysis-taxation/data-taxation_en

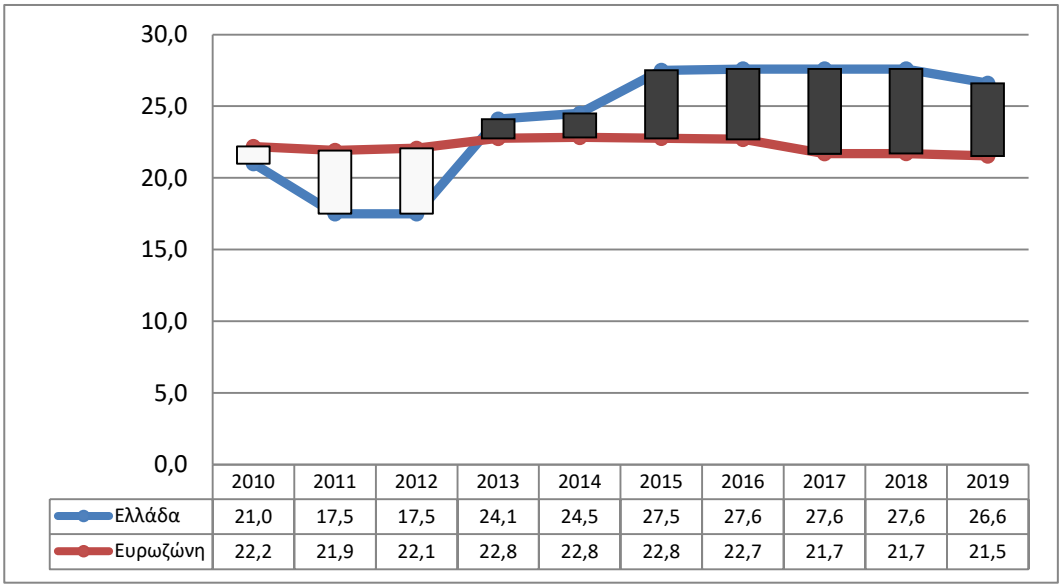

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ελλάδα	21,0	17,5	17,5	24,1	24,5	27,5	27,6	27,6	27,6	26,6
Ευρωζώνη	22,2	21,9	22,1	22,8	22,8	22,8	22,7	21,7	21,7	21,5

Διάγραμμα 3-4: Πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές νομικών προσώπων

Όμως διαφορετική είναι η εικόνα αν εξεταστεί ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής (effectivetaxrate) που μετρά την μέση φορολογική επιβάρυνση των επιχειρήσεων (σε σχέση με τα καθαρά κέρδη προ φόρων) μεταξύ Ελλάδας και ευρωζώνης. Ενώ έως το 2012 ο πραγματικός φορολογικός

συντελεστής των νομικών προσώπων στην Ελλάδα ήταν χαμηλότερος της ευρωζώνης (συγκεκριμένα το 2012 ήταν 17,5% στην Ελλάδα και 22,1% στην ευρωζώνη), από το 2013 και μετά η πραγματική επιβάρυνση των εταιρειών στην Ελλάδα ήταν υψηλότερη. Συγκεκριμένα την διετία 2013-2014 ήταν περίπου δύο ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερη ενώ τα επόμενα έτη η διαφορά τους αυξήθηκε περισσότερο. Για το 2019 η φορολογική επιβάρυνση των εταιρειών στην Ελλάδα είναι 27,6% των καθαρών κερδών προ φόρων και στην ευρωζώνη είναι 21,7%. Έτσι διαχρονικά παρατηρείται ότι υπάρχει μικρή μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των εταιρειών στην ευρωζώνη, ενώ αντίθετα στην Ελλάδα υπάρχει σημαντική αύξηση, που την τελευταία πενταετία κυμαίνεται περίπου στο 27%.

Στην Ελλάδα υψηλότερη είναι η φορολόγηση και στους έμμεσους φόρους και συγκεκριμένα στον ΦΠΑ. Τόσο στην ευρωζώνη όσο και στην Ελλάδα δεν υπάρχουν μεγάλες μεταβολές από το 2010 έως σήμερα στον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ, παρόλα αυτά τόσο στην χώρα μας όσο και στην ευρωζώνη συνολικά υπάρχει αύξηση μιας ποσοστιαίας μονάδας, διατηρώντας την απόκλιση από την ευρωζώνη περίπου στο 3%. Έτσι το 2020 ο κανονικός συντελεστής ΦΠΑ στην Ελλάδα είναι 24% ενώ στην ευρωζώνη 20,8%.

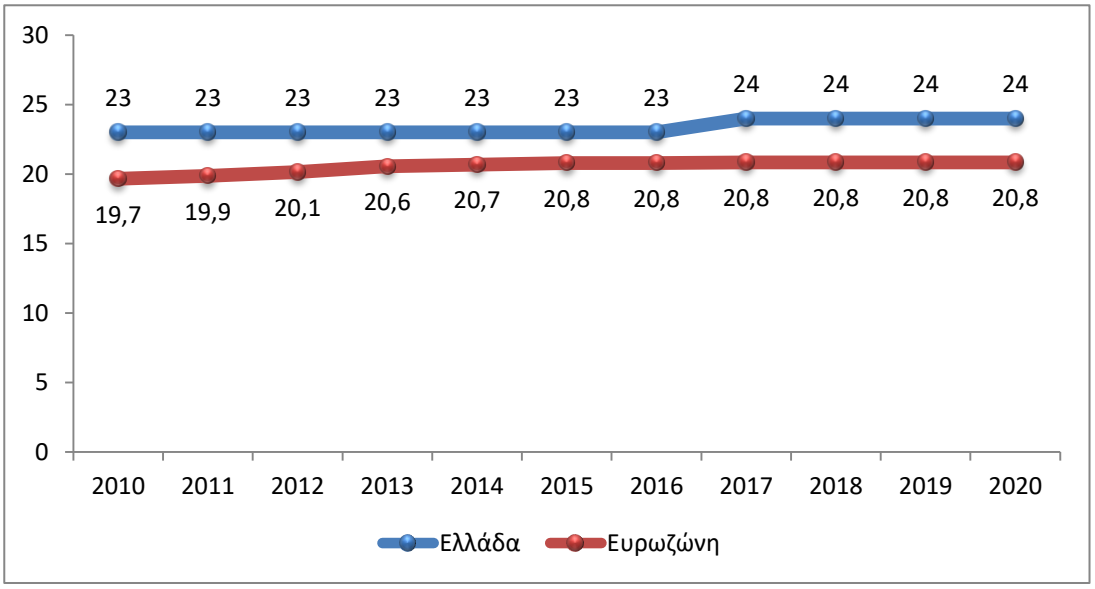

Διάγραμμα 3-5: Συντελεστές κανονικού ΦΠΑ

3.3 Φορολογικά έσοδα

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η συμβολή των άμεσων και έμμεσων φόρων στο ΑΕΠ της Ελλάδας και της ευρωζώνης αντίστοιχα την περίοδο 2010-2018. Ξεκινώντας από τους άμεσους φόρους όπως φαίνεται από το γράφημα 6 η συνεισφορά τους στο ΑΕΠ της Ελλάδας είναι μικρότερη από ότι για την ευρωζώνη. Επίσης παρατηρείται ότι διαχρονικά υπάρχει αύξηση, που για την Ελλάδα διαμορφώνεται στο +1,8% ενώ για την ευρωζώνη είναι λίγο μικρότερη, +1,6%. Παραδόξως ενώ οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι σε υψηλότερα επίπεδα από ότι στην ευρωζώνη, τα έσοδα της χώρας από άμεσους φόρους σε σχέση με το ΑΕΠ είναι σε μικρότερα επίπεδα, περίπου τρεις ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα.

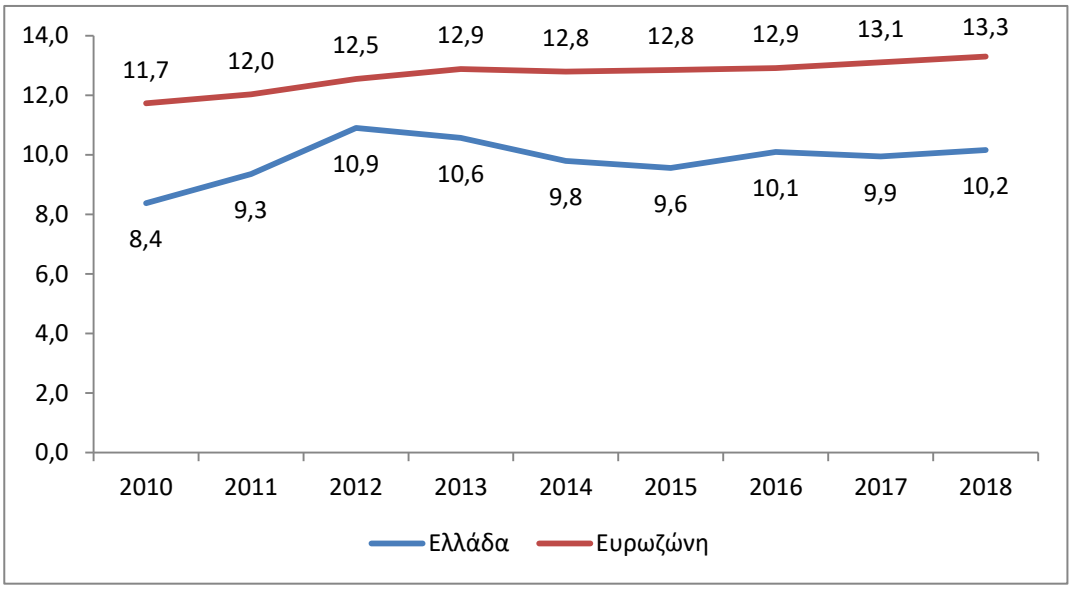

Διάγραμμα 3-6: Άμεσοι φόροι (% ΑΕΠ) Ελλάδα – Ευρωζώνη

Αντίθετα υψηλότερη είναι η συνεισφορά των έμμεσων φόρων στο ΑΕΠ της χώρας από ότι στην ευρωζώνη, αλλά και μεγαλύτερη έναντι των άμεσων φόρων, δηλαδή τα φορολογικά έσοδα στην Ελλάδα βασίζονται περισσότερο στους έμμεσους φόρους. Επίσης διαχρονικά η αύξηση των έμμεσων φόρων ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν μεγάλη στην Ελλάδα καθώς το 2010 οι έμμεσοι φόροι ήταν 12,7% του ΑΕΠ και το 2018 έφθασαν στο 17,1% του ΑΕΠ. Διαχρονική αύξηση παρατηρείται και στην ευρωζώνη που όμως συνολικά δεν ξεπερνά την

μια ποσοστιαία μονάδα.

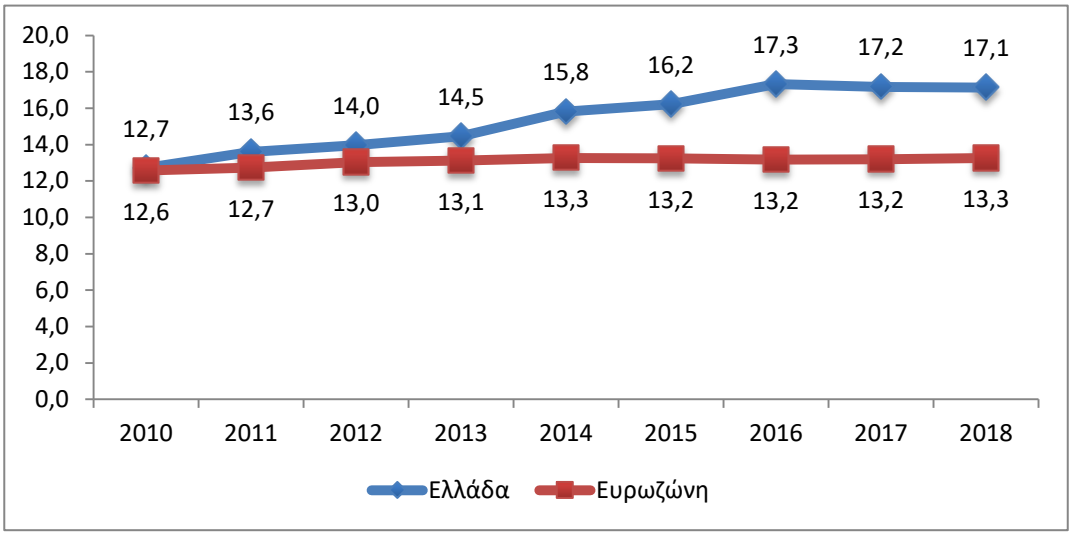

Διάγραμμα 3-7: Έμμεσοι φόροι (% ΑΕΠ) Ελλάδα-Ευρωζώνη

Κεφάλαιο 4ο Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Στη εν λόγω ενότητα μέσα από συγκεκριμένους θεωρητικούς θα γίνει μια ιστορική και θεματική προσέγγιση του θέματος. Στη μελέτη των Buijink Janssen and Schols(1999) ο πρώτος στόχος που τέθηκε ήταν να καθορίσει τους φορολογικούς συντελεστές που βιώνουν αποτελεσματικά οι εταιρείες εντός της Ευρώπης. Συγκεκριμένα προχώρησαν στη σύγκριση αυτών με τους νόμιμους φορολογικούς συντελεστές της χώρας στην οποία οι εταιρείες που μελέτησαν είχαν την έδρα τους. Το βασικό έναυσμα της μελέτης τους ήταν οι διαφορές στους φορολογικούς συντελεστές που βιώνουν οι εταιρείες μεταξύ διαφορετικών χωρών δράσης τους. Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχουν εμφανείς διαφορές σε επίπεδο φορολογίας, οι οποίες επηρεάζουν τη λειτουργία των επιχειρήσεων που δρουν σε αυτές. Σε πολλές περιπτώσεις κάποιες χώρες επιλέγουν ανάλογα τις επενδύσεις που θέλουν να προσελκύσουν να παρέχουν συγκεκριμένα φορολογικά κίνητρα, πράγμα που σημαίνει ότι διαμορφώνουν τη φορολογία τους κάτω από τα όρια που ορίζει η νομοθεσία τους. Η παρούσα μελέτη επιδίωξε να εξετάσει το παρόν θέμα δηλαδή τη διαμόρφωση της φορολογίας και τους λόγους που οδηγεί σε τέτοιου είδους διαμόρφωση ώστε να αποτελέσει κίνητρο για επενδύσεις. Η εξέταση της διαφορετικότητας της φορολόγησης με στόχο τη παροχή κινήτρων έγινε με στόχο την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων σχετικά με τη φορολογική διαδικασία στις χώρες της Ευρώπης. Όπως διαπιστώνεται ειδικά στις 15 μεγάλες χώρες της Ευρώπης τα φορολογικά κίνητρα είναι περισσότερα δεδομένου ότι έχουν το περιθώριο να τα διαμορφώσουν πράγμα που όμως δεν ισχύει στις υπόλοιπες μικρότερες σε μέγεθος χώρες της Ευρώπης. Η μελέτη κατέληξε στο ότι η φορολογία είναι βασικός παράγον διαμόρφωσης των εσόδων μιας χώρας παρόλα αυτά η σωστή φορολογική πολιτική δεν πρέπει να έχει ως στόχο την επιβάρυνση των εταιρειών, τα αυξημένα φορολογία κίνητρα επιφέρουν περισσότερα έσοδα μέσω εισερχόμενων επενδύσεων.

Σύμφωνα με τους Buijink, Janssen and Schols(2002) υπολογίστηκαν οι μέσοι εταιρικοί πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές (ETR) από τις οικονομικές καταστάσεις για εταιρείες που εδρεύουν σε κράτη μέλη της

Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) κατά τη διάρκεια 7 ετών από το 1990 έως το 1996. Στόχος της έρευνας ήταν να συγκρίνει το φορολογικό συντελεστή κάθε χώρας της Ε.Ε με την τελική φορολογία που καλείται τελικά να αντιμετωπίσει μια εταιρεία που εδρεύει εντός της Ε.Ε.

Η διαφορά μεταξύ εταιρικού νόμιμου φορολογικού συντελεστή και μέσου όρου πραγματικού φορολογικού συντελεστή βάσει των οικονομικών καταστάσεων παρέχει πληροφορίες σχετικά με το μέγεθος των φορολογικών κινήτρων που παρέχονται από κυβερνήσεις εντός της ΕΕ. Αυτά τα φορολογικά κίνητρα έρχονται στην κορυφή των άμεσα παρατηρήσιμων διαφορών στους νόμιμους φορολογικούς συντελεστές μεταξύ Κράτη μέλη της ΕΕ. Η μελέτη κατέληξε ότι οι φορολογικοί συντελεστές διαφοροποιούνται εντός των συνόρων της Ευρώπης, ενώ διαπιστώνεται ότι τα φορολογικά κίνητρα δεν βοηθούν πάντα στην ανάπτυξη των επενδύσεων.

Σύμφωνα με τη μελέτη των Delgado et al.(2014) διαπιστώθηκε ότι η φορολογία επιδρά περισσότερα σε επίπεδο εταιρειών στη διαχείριση των αποθεμάτων, στη κερδοφορία και ευρύτερα στη διαμόρφωση των εσόδων τους. Στον αντίποδα υπήρξε και η διαπίστωση ότι η οικονομική κρίση και το χρέος κάποιων εκ των χωρών της Ε.Ε αποτέλεσαν βασικοί παράγοντες που επέφεραν αύξηση της φορολογίας η οποία συνετέλεσε στον επηρεασμό των άνωθεν παραγόντων για τις επιχειρήσεις.

Σε έρευνα σε μια χώρα εκτός Ε.Ε με ασθενή οικονομία όπως είναι η Μαλαισία διαπιστώθηκε μετά από έρευνα που έγινε σε εταιρείες ότι η φορολογία όπως διαμορφώνεται στις χώρες αυτές τις επηρεάζει θετικά σε σχέση με ανεπτυγμένες χώρες όπως αυτές της Ε.Ε που η φορολογία αποτελεί βάση της ανάπτυξης τους και κινείται σε υψηλά επίπεδα(Derashid and Zhang, 2003). Τα ίδια αποτελέσματα εξήχθηκαν και από παρόμοιες έρευνες σχετικά με χώρες όπως είναι η Αυστραλία, οι ΗΠΑ, η Νέα Ζηλανδία αλλά και άλλες ανεπτυγμένες χώρες ανά τον κόσμο (Wilkinson, 2001; Richardson and Lanis, 2007)

4.1 Ξενοδοχειακός κλάδος

4.1.1 Οικονομικές προκλήσεις

Ο ξενοδοχειακός κλάδος αποτελεί σημαντικό παραγωγικό κλάδο της ελληνικής οικονομίας και τον σημαντικότερο του ελληνικού τουρισμού, αποτελώντας τον βασικότερο πυλώνα της τουριστικής βιομηχανίας. Τα ξενοδοχεία στην περίοδο της κρίσης κλήθηκαν να προσαρμοστούν σε πρωτοφανή δεδομένα μέσα σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο και ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Οι επιχειρήσεις του ξενοδοχειακού κλάδου αντιμετωπίζουν σειρά από οικονομικές προκλήσεις που πηγάζουν τόσο από το περιβάλλον λειτουργίας όσο και από την εσωτερική τους χρηματοοικονομική δομή. Το περιβάλλον λειτουργίας των ξενοδοχείων αφορά καταρχάς το κανονιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο και κυρίως το φορολογικό καθεστώς στο οποίο υπάγονται. Τα ξενοδοχεία καλούνται να συμμορφώνονται με ένα ιδιαίτερα απαιτητικό ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας και να τηρούν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις βάσει του εκάστοτε νομοθετικού πλαισίου. Σε πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, το φοροδοτικό πλαίσιο μεταβάλλεται εντόνως, με αποτέλεσμα τα ξενοδοχεία να καλούνται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις επιπροσθέτων φορολογικών επιβαρύνσεων.

Ως εκ τούτου καλούνται να διασφαλίζουν αυξανόμενα επίπεδα ρευστότητας μέσω του επαναπροσδιορισμού της τιμολογιακής τους πολιτικής, του κόστους των υπηρεσιών τους και της διαχείρισης των απαιτήσεών τους, ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέρχονται στο σύνολο των οικονομικών τους υποχρεώσεων. Η εσωτερική χρηματοοικονομική δομή των ξενοδοχείων δημιουργεί με τη σειρά της οικονομικές προκλήσεις που οφείλονται κυρίως σε δύο βασικές συνθήκες: πρώτον τα περιορισμένα ποσοστά καθαρού κέρδους που παρατηρούνται γενικότερα στον κλάδο και δεύτερον την αυξημένη μόχλευση. Ειδικότερα, ο ξενοδοχειακός κλάδος συνιστά έναν από τους πλέον ανταγωνιστικούς παγκοσμίως, με έναν διαρκώς αυξανόμενο αριθμό εμπλεκομένων (ειδικά ξενοδοχειακών μονάδων), γεγονός που συμπιέζει τις τιμές

και συρρικνώνει ιδιαίτερα τα περιθώρια κέρδους. Συγχρόνως, λόγω της φύσης του, το ξενοδοχείο απαιτεί υψηλές κεφαλαιακές δαπάνες και κατά συνέπεια αυξημένη ανάγκη χρηματοδότησης από τρίτες (τραπεζικές) πηγές, προκαλώντας αυξημένη μόχλευση στον κλάδο. Σε ένα όμως δύσκαμπτο χρηματοπιστωτικό πλαίσιο, που συνήθως εμφανίζεται σε περιόδους οικονομικής κρίσης, η πρόσβαση σε χρηματοδοτικά κεφάλαια περιορίζεται με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σημαντικά προβλήματα όχι μόνο σε επίπεδο ρευστότητας, αλλά και στην υλοποίηση επενδύσεων, απαραίτητων για τη διατήρηση και προσέλκυση πελατών (OECD, 2016).

4.1.2 Βιωσιμότητα ξενοδοχείων

Η διαχρονική αύξηση της συμβολής του ξενοδοχειακού κλάδου στην ελληνική οικονομία, έχει επηρεάσει και μεγεθύνει το βαθμό κρισιμότητάς του.

Η οικονομική βιωσιμότητα των ξενοδοχείων προσδιορίζεται από τη χρηματοοικονομική τους θέση. Η χρηματοοικονομική θέση αποτυπώνεται στις οικονομικές καταστάσεις, επιτρέποντας την αξιολόγηση του μεγέθους κερδοφορίας του κλάδου, του βαθμού ρευστότητάς του και γενικότερα των δυνατοτήτων του να αντιμετωπίσει ρυθμιστικές μεταβολές και προκλήσεις της αγοράς.

Η αύξηση των άμεσων και έμμεσων φόρων κατέστησαν δυσχερή την ανάπτυξή τους, ακόμα και την βιωσιμότητα τους, ιδιαίτερα σε μία χώρα όπως η Ελλάδα, που αποτελεί σημείο διεθνούς τουριστικού ενδιαφέροντος.

Οι φορολογικές επιβαρύνσεις στους άμεσους φόρους, επιδρούν στην οικονομική δυναμική των ξενοδοχείων, και στους έμμεσους φόρους, επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα του προσφερόμενου προϊόντος. Πέραν αυτών, υπάρχουν επιπρόσθετοι άμεσοι, έμμεσοι φόροι και λοιπές επιβαρύνσεις, όπως ο φόρος περιουσίας, ο φόρος διαμονής, τα δημοτικά και λοιπά τέλη. Ωστόσο ο φόρος εισοδήματος και ο ΦΠΑ αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος της φορολογικής επιβάρυνσης του κλάδου

Στην Ελλάδα, ο φόρος εισοδήματος των νομικών προσώπων έφτασε το 2015 να ανέρχεται σε 29% επί των φορολογητέων κερδών τους. Ενώ, στη

Ισπανία, ο φόρος εισοδήματος ανέρχεται σε 25% επί των φορολογητέων εισοδημάτων των νομικών προσώπων. Στην Κροατία, ο συντελεστής φόρου εισοδήματος επιχειρήσεων για κάθε είδους επιχειρηματική δραστηριότητα είναι της τάξης του 18%. Στη χώρα της Ιταλίας, οι νομικές οντότητες υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος που ανέρχεται σε 27,9% επί των καθαρών φορολογητέων εισοδημάτων της εταιρείας. Στην περίπτωση της Τουρκίας, οι εταιρείες υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος με συντελεστή 20% επί των φορολογητέων εισοδημάτων τους. ((European Commission, 2017) και (OECD, 2017)).

Τέλος, στη Γαλλία ο φορολογικός συντελεστής που επιβάλλεται στα φορολογητέα εισοδήματα των επιχειρήσεων ανέρχεται σε 33,33%. Ο συντελεστής του φόρου προστιθέμενης αξίας για την παροχή ξενοδοχειακών υπηρεσιών ανέρχεται σε 10%. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω στοιχεία των φορολογικών συντελεστών ανά χώρα, προκύπτει πως ο ξενοδοχειακός κλάδος στην Ελλάδα υπόκειται στο δεύτερο υψηλότερο συντελεστή φορολόγησης εισοδημάτων. Με εξαίρεση την περίπτωση της Γαλλίας, οι υπόλοιπες χώρες έχουν υιοθετήσει σαφώς χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές εισοδήματος σε σχέση με την Ελλάδα

Ως εκ τούτου τα ξενοδοχεία, λόγω υπερφορολόγησης, για να επιτύχουν αντίστοιχα ποσοστά κέρδους με εκείνα των άλλων χωρών είναι υποχρεωμένα να θέσουν στο τελικό προϊόν τους τιμές υψηλότερες κατά 3,21% έως 6,77% σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές. Το γεγονός βέβαια αυτό θα καθιστούσε το ξενοδοχειακό προϊόν της χώρας λιγότερο ανταγωνιστικό από αυτό των υπολοίπων χωρών.

Συνεπώς, τα ξενοδοχεία υποχρεώνονται να συμβιβαστούν με σαφώς χαμηλότερα περιθώρια κέρδους προκειμένου να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Επίσης, υψηλή φορολόγηση των ξενοδοχείων στην Ελλάδα συρρικνώνει τα επίπεδα κερδοφορίας, περιορίζοντας τις δυνατότητές τους να προχωρήσουν σε επενδύσεις και να ενισχύσουν τον αναπτυξιακό τους ρόλο. Συγχρόνως εγκλωβίζονται σε συνθήκες αδυναμίας για την αντιμετώπιση κάποιας έκτακτης δαπάνης, με αποτέλεσμα να τίθενται εν τέλει κίνδυνοι βιωσιμότητας. (OECD, 2017).

4.1.3 Συμβολή στην εγχώρια Οικονομία

Η συμβολή του στην οικονομία διαχωρίζεται σε άμεση, έμμεση και επαγόμενη. Η άμεση συμβολή προκύπτει από τις δαπάνες επισκεπτών για υπηρεσίες διαμονής, μεταφοράς, σίτισης και ψυχαγωγίας. Η έμμεση συμβολή περιλαμβάνει δαπάνες προώθησης και οργάνωσης, δημόσια έργα υποδομών και συντήρησης, τουριστικές επενδυτικές δαπάνες καθώς και δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά πρώτων υλών και υπηρεσιών. Η επαγόμενη συμβολή είναι αποτέλεσμα των δημιουργούμενων δαπανών στην ευρύτερη οικονομία, όπως σε ένδυση και υπόδηση, τρόφιμα, ψυχαγωγία, κλπ, που προκύπτουν από το οικογενειακό εισόδημα των εργαζομένων σε τουριστικές επιχειρήσεις. Όπως προκύπτει από τα σχετικά δεδομένα, η συμβολή του τουρισμού στη χώρα κατά την περίοδο 2013-2017 αυξάνεται, με εξαίρεση μόνο το 2016, όπου λόγω της πτώσης των δαπανών αλλοδαπών υπήρξε μικρή πτώση της τελικής συμβολής στο ΑΕΠ.

Πίνακας 4-1: Άμεση, έμμεση και επαγόμενη συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση στην Ελλάδα

(σε χιλ. απασχολούμενους)	Άμεση συμβολή	Έμμεση συμβολή	Επαγόμενη συμβολή		Συνολική συμβολή		Συνολική συμβολή σε %
2013	382,75	241,15	145,31		769,2		21,93
2014	406,26	251,18	151,35		808,8		22,92
2015	426,86	270,71	163,12		860,7		23,92
2016	422,92	272,92	164,45		860,3		23,4
2017	447,92	291,27	175,51		914,7		24,62

Πηγή: (World Travel & Tourism Council, 2017).

4.1.4 Παράγοντες επηρεασμού των άμεσων φόρων

Σε έρευνα που εφαρμόστηκε σε Μαλαισιανές εταιρείες το 2003 (Derashid&Zhang, 2003) βρέθηκε ανάλογα με το πώς ορίζεται η απόδοση της

άμεσης φορολογίας των επιχειρήσεων τα εξής: για το μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή τον λόγο της διαφοράς των αναβαλλόμενων φορολογικών δαπανών προς τις λειτουργικές ταμειακές ροές βρέθηκε μόνο η ένταση κεφαλαίου να έχει στατιστικά σημαντική και αρνητική επίδραση, το ενεργητικό μαζί με τον λόγο των εσόδων προς το ενεργητικό και τον λόγο της χρηματιστηριακής προς την λογιστική αξία της μετοχής είχαν θετική επίδραση ενώ η μόχλευση και η ένταση των αποθεμάτων. Για την περίπτωση του λόγου της διαφοράς των αναβαλλόμενων φορολογικών δαπανών προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων βρέθηκε να έχουν όλες οι προαναφερθείσες μεταβλητές να έχουν αρνητική επίδραση με την εξαίρεση του λόγου της χρηματιστηριακής προς την λογιστική αξία της μετοχής. Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές ήταν στατιστικά σημαντικές εκτός από την ένταση των αποθεμάτων. Τέλος, για το μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή τον φόρο εισοδήματος προς την διαφορά των σταθμισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών δαπανών ως προς τον φορολογικό συντελεστή από τα κέρδη προ φόρων βρέθηκε το ενεργητικό, η μόχλευση, η ένταση κεφαλαίου και ο λόγος των εσόδων προς το ενεργητικό να έχουν αρνητική επίδραση ενώ η ένταση των αποθεμάτων και ο λόγος της χρηματιστηριακής προς την λογιστική αξία της μετοχής είχαν θετική. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν η ένταση του κεφαλαίου, ο λόγος της χρηματιστηριακής προς την λογιστική αξία της μετοχής και ο λόγος των εσόδων προς το ενεργητικό.

Κεφάλαιο 5ο Μεθοδολογία

5.1 Ερευνητική διαδικασία

Ερευνητικά η παρούσα έρευνα βασίστηκε αρχικά στη συλλογή άρθρων και βιβλίων. Η διαδικασία εντοπισμού έγινε με επισταμένη αναζήτηση στο διαδίκτυο εστιάζοντας κυρίως σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες και φορολογικά site. Επίσης οδηγός στην ερευνητική διαδικασία αποτέλεσαν προγενέστερες δημοσιευμένες μελέτες προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου με σχετικό θέμα με τη παρούσα. Επιπρόσθετη πηγή άντλησης δεδομένων θα αποτελέσουν οικονομικά άρθρα και δεδομένα από επίσημα οικονομικά-φορολογικά site. Σε πρακτικό επίπεδο έγινε συλλογή δεδομένων για τον εξεταζόμενο ξενοδοχειακό κλάδο και στη συνέχεια εξάχθηκαν μέσω της χρήσης στατιστικού εργαλείου γενικά και ειδικά συμπεράσματα, τα οποία εξετάστηκαν συνδυαστικά με το ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας.

5.2 Σκοπός

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει τους παράγοντες που επηρεάζουν τους άμεσα αποδιδόμενους φόρους (φόρος εισοδήματος) σε Ελληνικές επιχειρήσεις (ξενοδοχειακός κλάδος).

5.3 Δείγμα

Για τους σκοπούς της έρευνας συλλέχθηκαν δεδομένα από το 2010 έως το 2018 για σαράντα (40) ξενοδοχειακές εταιρείες (Α.Ξ.Τ.Ε.). Τα δεδομένα αφορούσαν τις παρακάτω μεταβλητές: assets (πάγιο ενεργητικό), totaldebt (υποχρεώσεις), propertyandplans&machinery (ακίνητα, εγκαταστάσεις, μηχανήματα), inventory (αποθέματα), pre – taxprofits (κέρδη προ φόρων), taxexpenses (φόρος εισοδήματος), operatingcashflows (λειτουργικές ταμειακές ροές), profitbeforeinterestandtax (κέρδη προ τόκων και φόρων), deferredtaxexpenses (αναβαλλόμενες φορολογικές δαπάνες, ίσες με το μηδέν για όλες τις επιχειρήσεις και τα έτη), statutorytaxrate (φορολογικός συντελεστής).

Επιπλέον, για την υλοποίηση της ανάλυσης υπολογίστηκαν οι παρακάτω δείκτες:

leverage: (total debt)/(total assets) [Μόχλευση: (Υποχρεώσεις)/ (Ενεργητικό)]

capital intensity: (property and plants & machinery)/(total assets) [έντασηκεφαλαίου: (Ακίνητα ,εγκαταστάσεις, μηχανήματα)/(Ενεργητικό);

inventory intensity: (inventory/total assets) [έντασηαποθέματος: (Αποθέματα/ Ενεργητικό)]

ROA: (pre-tax profits)/(total assets) [Δείκτης ROA: (κέρδηπροφόρων)/(Ενεργητικό)]

Crisis = ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή για το 2014 έως το 2018 και την τιμή 0 για τα έτη 2010 – 2013.

ETR

ETR1 = *(*taxexpenses − deferredtaxepxenses*)*/(operatingcashflows), [(φόρος εισοδήματος -αναβαλλόμενες φορολογικές δαπάνες)/ (λειτουργικές ταμειακές ροές)]

ETR2 = *(*taxexpenses − deferredtaxexpenses*)*/(profitbeforeinterestandtax), [*(*φόρος εισοδήματος − αναβαλλόμενες φορολογικές δαπάνες*)*/(κέρδη προ τόκων και φόρων)]

ETR3 = *(*taxexpenses*)/(*pre-taxprofit − *(*deferredtaxexpenses/statutorytaxrate*))*, [*(*φόρος εισοδήματος*)/(*κέρδη προ φόρων − *(*αναβαλλόμενες φορολογικές δαπάνες /φορολογικός συντελεστής;*)))]*

5.4 Μοντέλο

Στην παρούσα εργασία το μοντέλο που εφαρμόστηκε βασίστηκε στο μοντέλο των Derashid&Zhang (2003). Στην συγκεκριμένη μελέτη εφαρμόστηκε το παρακάτω μοντέλο σε δύο εκδοχές του, η μια αφορά το μοντέλο των Derashid&Zhang (2003) και η δεύτερη εκδοχή αφορά την προσθήκη της ψευδό-μεταβλητής crisis όπως ορίστηκε στην προηγούμενη ενότητα (δείγμα).

ETR =a + b1Log(assets) + b2(leverage) + b3(capital intensity)+b4(inventory intensity) + b5(ROA) + ε (1)

ETR =a + b1log(assets) + b2(leverage) + b3(capital intensity)+b4(inventory intensity) + b5(ROA)+ b6(Crisis) + ε (2)

Όπου ε τα κατάλοιπα της παλινδρόμησης.

Οι παραπάνω δύο εξισώσεις εφαρμόστηκαν η καθεμιά για τρεις διαφορετικές εκδοχές του ETR, ETR1, ETR2 &ETR3 όπως αυτοί οι δείκτες ορίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα (ETR). Πριν την εφαρμογή των γραμμικών μοντέλων οι μεταβλητές εξετάστηκαν για ακραίες τιμές και εφαρμόστηκε η εντολή winsor, replacecuts(5 95 η οποία αντικαθιστά τις ακραίες τιμές κάτω και άνω 5% των παρατηρήσεων. Η ανάλυση πραγματοποιείται σε πάνελ δεδομένα καθώς έχουν το πλεονέκτημα να λαμβάνουν υπόψη την ετερογένεια μεταξύ των οικονομικών μονάδων και να εξετάζουν όχι μόνο στατικές αλλά και δυναμικές αλληλο-εξαρτήσεις. Επιπρόσθετα, πρέπει να τονιστεί ότι το κάθε μοντέλο υπολογίζεται για τρεις περιπτώσεις, η πρώτη περίπτωση αφορά την γραμμική παλινδρόμηση η οποία πρέπει να πληροί τις υποθέσεις του μοντέλου. Όμως χρησιμοποιήθηκε και η robust γραμμική παλινδρόμηση για την μείωση της ετεροσκεδαστικότητας του μοντέλου. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν και τα γενικευμένα γραμμικά που δεν έχουν την απαίτηση η κατανομή των δεδομένων των καταλοίπων να ακολουθούν την κανονική κατανομή. Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πρόγραμμα Stata 14.0.

Κεφάλαιο 6ο Αποτελέσματα

6.1 Περιγραφική στατιστική των ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητών και ανάλυσή τους

Στη παρούσα ενότητα θα γίνει παράθεση των τελικών αποτελεσμάτων της έρευνας. Στον Πίνακα 1, των περιγραφικών χαρακτηριστικών των ανεξάρτητων μεταβλητών της μελέτης.

Πίνακας 1 -Περιγραφικά χαρακτηριστικά των ανεξάρτητων μεταβλητών

	N	M	TA	Ελάχιστη	Μέγιστη
LogAssets	355	17.1752	.6903805	15.74293	18.5852
leverage	355	.5842132	.284907	.1340173	1.189725
CapitalInt~y	349	1.772954	.6261781	.951327	2.874068
InventoryI~y	351	.0079066	.0075897	.0012786	.0337882
ROA	355	.1437811	.0845301	.0230419	.3196313

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται τα περιγραφικά χαρακτηριστικά για τις ανεξάρτητες μεταβλητές του λογαρίθμου του ενεργητικού, της μόχλευσης, της έντασης του κεφαλαίου, τη έντασης του αποθέματος και του ποσοστού των κερδών ως προς το ενεργητικό. Παρατηρείται, από τον δείκτη της κεφαλαιακής έντασης (capitalintensity) η αξία των ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων των εταιρειών να είναι κατά μέσο 1,77 φορές μεγαλύτερη έναντι του ενεργητικού των εταιρειών(το εύρος των εταιρειών του δείγματος κυμαίνεται από 95,1% έως 287,4%). Για την ένταση των αποθεμάτων (inventoryintensity) παρατηρείται τα αποθέματα να είναι το 0,79% του ενεργητικού των εταιρειών (το εύρος των εταιρειών του δείγματος κυμαίνεται από 0,12% έως 3,37%). Επιπλέον, τα κέρδη προς φόρων (ROA) των εταιρειών είναι το 14,37% του ενεργητικού (το εύρος των εταιρειών του δείγματος κυμαίνεται από 2,3% έως 31,9%). Επίσης, ενδιαφέρον αποτέλεσμα της ανάλυσης είναι ότι το συνολικό χρέος των εταιρειών

κατά μέσο όρο είναι το 58,42% του ενεργητικού των εταιρειών (το εύρος των εταιρειών του δείγματος κυμαίνεται από 13,4% έως 118,9%).

Πίνακας 2 -Περιγραφικά χαρακτηριστικά των εξαρτημένων μεταβλητών

	N	M	TA	Ελάχιστη	Μέγιστη
ETR1	350	.1135599	.1395732	0	.4411506
ETR2	350	.0645036	.0767679	0	.2368067
ETR3	350	.1388657	.1559768	0	.4419543

Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται τα περιγραφικά χαρακτηριστικά για τις εξαρτημένες μεταβλητές του φόρου εισοδήματος των γραμμικών μοντέλων. Για τον πρώτο δείκτη (ETR1) παρατηρείται ότι η μέση διαφορά των αναβαλλόμενων φορολογικών δαπανών από τον φόρο εισοδήματος είναι το 11,35% των λειτουργικών ταμειακών ροών (το εύρος που έχουν πληρώσει οι εταιρείες του δείγματος κυμαίνεται από 0% έως 44,1%). Επιπρόσθετα, η διαφορά των αναβαλλόμενων φορολογικών δαπανών από τον φόρο εισοδήματος (ETR2) είναι το 6,45% των κερδών προ τόκων και φόρων(το εύρος που έχουν πληρώσει οι εταιρείες του δείγματος κυμαίνεται από 0% έως 23,6%). Τέλος, ο φόρος εισοδήματος των εταιρειών (ETR3) είναι το 13,88% της διαφοράς των σταθμισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών δαπανών ως προς τον φορολογικό συντελεστή από τα κέρδη προ φόρων(το εύρος που έχουν πληρώσει οι εταιρείες του δείγματος κυμαίνεται από 0% έως 44,2%).

6.2 Κύριες επιδράσεις - Κύριο μοντέλο

Στην παρούσα ενότητα θα γίνει αναφορά στις βασικές επιδράσεις και στο βασικό μοντέλο της παρούσας έρευνας.

Πίνακας 3-Γραμμικό μοντέλο πρόβλεψης με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR1

	ΓΡΑΜΜΙΚΕΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΕΙΣ		ROBUST ΜΟΝΤΕΛΟ	ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	
	ETR1	ETR1	ETR1	ETR1	ETR1
LogAssets	.017341 (0.1640)	-.0021852 (-0.19)	-.0076163 (-0.84)	.0046712 (0.51)	-.0097208 (-1.24)
leverage	-.1248447 (-4.94)***	-.0764748 (-3.20)***	-.0729431 (-4.04)***	-.0964891 (-5.52)***	-.0580272 (-.83)***
Capital Intensity	-.0430429 (-3.52)***	-.0178526 (-1.54)	-.0174101 (-1.64)	-.0177403 (-1.97)*	-.0025652 (-0.33)
Inventory Intensity	1.8943 (1.74)*	2.784014 (2.78)***	3.09541 (3.78)***	1.538189 (1.97)*	2.161747 (3.23)***
ROA	.6736421 (6.85)***	.2408323 (2.29**)	.1488414 (2.44)*	.5226363 (6.76)***	.1802736 (2.43)**
Crisis		.1235952 (8.04)***			.1393599 (11.07)***
_cons	-.1468434 (-0.64)	.0996527 (0.47)	.2732418 (1.73)	-.0061321 (-0.04)	.197592 (1.41)

***p<.001, **p<0.05, *p<0.10, οι τιμές στις παρενθέσεις αντιπροσωπεύουν τις t&z τιμές

Στον πίνακα 3 παρουσιάζεται αρχικά το γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR1 (taxexpenses / operationalcashflow) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(5, 335) = 16.78, p<.01, R – squared =.2003. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.124, p<.01), capitalintensity (b = -.043, p<.01), inventoryintensity (b = 1.89, p<.1) &ROA (b = .67, p<.01).

Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο

λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .124 μονάδες.

Επιπλέον, για την ένταση κεφαλαίου παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .043 μονάδες.

Όσο, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά 1.89 μονάδες.

Τέλικά, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .67 μονάδες.

Στο δεύτερο γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR1 (taxexpenses / operationalcashflow) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, Capital Intensity, Inventory Intensity &ROA έχει προστεθεί ως ανεξάρτητη η μεταβλητή crisis. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(6, 334) = 27.42, p<.01, R – squared =.3300. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.076, p<.01), inventoryintensity (b = 2.784, p<.1) &ROA (b = .240, p<.01).

Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .076 μονάδες. Ακόμα, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά 2.78 μονάδες. Επίσης, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .24 μονάδες. Τέλος, η μεταβλητή της κρίσης (b = .123, p<.01) ήταν στατιστικά σημαντική. Αυτό σημαίνει ότι η φορολογία εισοδήματος μετά το 2014 έχει αυξηθεί σε σχέση με το χρονικό διάστημα 2010 – 2013.

Στο τρίτο μοντέλο παρουσιάζεται το γραμμικό μοντέλο (robust) με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR1 (taxexpenses / operationalcashflow) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, Capital Intensity, Inventory Intensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(5, 8) = 50.71, p<.01,

R – squared =.1291. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.07, p<.01), inventoryintensity (b = 3.09, p<.01) &ROA (b = .14, p<.05). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .072 μονάδες. Ακόμα, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά 3.09 μονάδες. Τέλος, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .14 μονάδες.

Στο τέταρτο μοντέλο από τα αριστερά παρουσιάζεται το γενικευμένο γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR1 (taxexpenses / operationalcashflow) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, Wald chi2(5) = 84,29, p<.01. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.09, p<.01), inventoryintensity (b = 1.53, p<.05), capitalintensity (b = -.017, p<.05) &ROA (b = .52, p<.01). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .096 μονάδες. Ακόμα, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά 1.53 μονάδες. Επίσης, για την ένταση κεφαλαίου παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά 0,017 μονάδες. Τέλος, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .52 μονάδες.

Στο πέμπτο μοντέλο και τελευταίο μοντέλο από τα αριστερά παρουσιάζεται το γενικευμένο γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR1 (taxexpenses / operationalcashflow) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, Capital Intensity, Inventory Intensity, crisis &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, Wald chi2(6) = 249.62, p<.01. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.05, p<.01), inventoryintensity (b = 2.16, p<.01), crisis (b = 0.13, p<.01) & ROA (b = .18, p<.01). Για την μόχλευση

παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .058 μονάδες. Ακόμα, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά 2.16 μονάδες. Επίσης, για την κρίση παρατηρείται ότι την περίοδο 2014 – 2018 έναντι της περιόδου 2010 – 2013 να αυξάνεται ο λόγος κερδών προ φόρων κατά 0,1. Ακόμα, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές κατά .18 μονάδες. Επιπλέον, η φορολογία εισοδήματος μετά το 2014 έχει αυξηθεί σε σχέση με το χρονικό διάστημα 2010 – 2013.

Παρατηρείται ότι στις περιπτώσεις που έχει προστεθεί η μεταβλητή της κρίσης το μοντέλο έχει βελτιωθεί.

6.3 Έλεγχος εγκυρότητας αποτελεσμάτων κύριου υποδείγματος

Πίνακας 4-Γραμμικό μοντέλο πρόβλεψης με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR2

	ΓΡΑΜΜΙΚΕΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΕΙΣ		ROBUST	ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	
	ETR2	ETR2	ETR2	ETR2	ETR2
LogAssets	-.0053275 (-0.76)	-.0143348 (2.11)**	-.0188396 (-4.32)***	-.0051066 (-0.80)	-.0152065 (-2.58)**
leverage	-.0686766 (4.81)***	-.0463639 (-3.32)***	-.0430236 (-5.60)***	-.067672 (5.36)***	-.0433791 (-3.73)***
Capital Intensity	-.0235703 (-3.41)***	-.0119502 (-1.76)*	-.0112156 (-1.23)	-.0153433 (-2.42)**	-.0012201 (-0.21)
Inventory Intensity	.9472383 (1.54)	1.357658 (2.32)**	1.469381 (3.57)***	.9853866 (1.75)*	1.273287 (2.47)**
ROA	.2596433 (4.67)***	.0599908(0.98)	-.0059503 (-0.12)	.2621795 (5.11)***	.0339978 (0.62)

Crisis		.0570137 (6.36)***			.0653304 (8.00)**
_cons	.1930031(1.50)	.3067102 (2.49)**	.4228853 (5.93)***	.1655181 (1.42)	.2996309(2.83)

***p<.001, **p<0.05, *p<0.10, οι τιμές στις παρενθέσεις αντιπροσωπεύουν τις t&z τιμές

Στον πίνακα 4 παρουσιάζεται αρχικά το γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR2 (taxexpenses / profitsbeforetaxesandinterest) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(5, 335) = 11.49, p<.01, R – squared =.1463. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.068, p<.01), capitalintensity (b = -.023, p<.01) &ROA (b = .25, p<.01). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος του φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .068 μονάδες. Επιπλέον, για την ένταση κεφαλαίου παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .023 μονάδες. Τέλος, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .25 μονάδες.

Στο δεύτερο μοντέλο από αριστερά παρουσιάζεται το γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR2 (taxexpenses / profitsbeforetaxesandinterest) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity, crisis&ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(6, 334) = 17.44, p<.01, R – squared =.2385. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.046, p<.01), inventoryintensity (b = 1.357, p<.01) &crisis (b = .057, p<.01). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος του φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .046 μονάδες.

Επιπλέον, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά 1.357 μονάδες. Τέλος, για την κρίση παρατηρείται ότι η

φορολογία εισοδήματος μετά το 2014 έχει αυξηθεί σε σχέση με το χρονικό διάστημα 2010 – 2013.

Στο τρίτο γραμμικό μοντέλο από αριστερά παρουσιάζεται το γραμμικό μοντέλο (robust) με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR2 (taxexpenses / profitsbeforetaxesandinterest) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(5, 8) = 17.29, p<.01, R – squared =.0748. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.043, p<.01), logassets (b = -.018, p<.01), inventoryintensity (b = 1,49, p<.01) &ROA (b = -.005, p<.01). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος του φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .043 μονάδες. Επιπλέον, για την ένταση αποθεμάτων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά 1,46 μονάδες. Επίσης, για τον λογάριθμού του ενεργητικού παρατηρείται ότι για 10000 ευρώ αύξησης του ενεργητικού μειώνεται ο φόρος εισοδήματος 10000*0,018/100 = 1,8 ευρώ. Τέλος, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .005 μονάδες.

Στο τέταρτο μοντέλο από αριστερά παρουσιάζεται το γενικευμένο γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR2 (taxexpenses / profitsbeforetaxesandinterest) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, Wald chi2(5) = 66.46, p<.01. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.06, p<.01), inventoryintensity (b = 0.98, p<.10), capitalintensity (b = -.067, p<.01) &ROA (b = .26, p<.01).

Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .067 μονάδες. Ακόμα, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά 0.98 μονάδες. Επίσης, για την ένταση κεφαλαίου παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά 0,015 μονάδες. Τέλος, για τον λόγο κερδών προ

φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .26 μονάδες.

Στο πέμπτο και τελευταίο μοντέλο από τα αριστερά παρατηρείται το γενικευμένο γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR2 (taxexpenses / profitsbeforetaxesandinterest) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity, crisis & ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, Wald chi2(6) = 145.96, p<.01. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.04, p<.01), inventoryintensity (b = 1,27, p<.05), Logassets (b = -.015, p<.01) &crisis (b = .065, p<.01). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .043 μονάδες. Ακόμα, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά 1.27 μονάδες. Επίσης, για τον λογάριθμο του ενεργητικού παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά 0,0015 μονάδες. Τέλος, για την κρίση παρατηρείται ότι την περίοδο 2014 – 2018 έναντι της περιόδου 2010 - 2013 αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων κατά .065 μονάδες. Παρατηρείται ότι στις περιπτώσεις που έχει προστεθεί η μεταβλητή της κρίσης το μοντέλο έχει βελτιωθεί.

Από το μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR2 σε σχέση με το μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή την ETR1 παρατηρείται ότι προκύπτουν τα ίδια ακριβώς αποτελέσματα ως προς την μεταβλητή της κρίσης και της μόχλευσης (leverage). Ως προς την ένταση των αποθεμάτων (inventoryintensity) προκύπτουν τα ίδια αποτελέσματα με την εξαίρεση της γραμμικής παλινδρόμησης χωρίς την μεταβλητή της κρίσης. Ακόμα, ως προς την απόδοση των εσόδων προς το ενεργητικό (ROA) προέκυψαν τα ίδια αποτελέσματα εκτός από την περίπτωση της γραμμικής παλινδρόμησης συμπεριλαμβάνοντας την μεταβλητή της κρίσης και την robust γραμμική παλινδρόμηση. Για την ένταση κεφαλαίου προέκυψαν τα ίδια ακριβώς αποτελέσματα μεταξύ των δύο μοντέλων με την εξαίρεση στην περίπτωση της παλινδρόμησης με ανεξάρτητη μεταβλητή και την κρίση. Τέλος, για τον λογάριθμο του ενεργητικού προέκυψαν παρόμοια αποτελέσματα μόνο

στις 2 από τις 5 περιπτώσεις, στην γραμμική παλινδρόμηση χωρίς την κρίση και στο γενικευμένο γραμμικό μοντέλο χωρίς την κρίση.

Πίνακας 5-Γραμμικό μοντέλο πρόβλεψης με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR3

	ΓΡΑΜΜΙΚΕΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΕΙΣ		ROBUST	ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	
	ETR3	ETR3	ETR3	ETR3	ETR3
LogAssets	.021691 (1.54)	-.0022635 (-0.17)	-.0089038 (-0.93)	.0109881 (0.94)	-.0056234(-0.62)
leverage	-.1156041 (-4.04)***	-.0562645 (-2.11)**	-.0512599 (-2.35)**	-.1167378 (-5.27)***	-.0549652 (-3.11)***
Capital Intensity	-.0372661 (-2.69)***	-.0063629 (-0.49)	-.0067385 (-0.52)	-.0177766 (-1.62)	-.0041391 (-0.49)
Inventory Intensity	1.776095 (1.45)	2.867585 (2.57)**	3.100731 (4.82)***	.9183532 (0.90)	1.537843 (1.90)*
ROA	.7588463 (6.82)***	.2278806 (1.95)*	.1240776 (1.26)	.6822703 (7.44)***	.1956621 (2.42)**
Cirisis		.151625 (8.86)***			.1762314 (12.97)***
_cons	-.2223537 (-0.86)	.0800447 (0.34)	.2937062 (1.70)	-.0944969 (-045)	.1319466 (0.79)

***p<.001, **p<0.05, *p<0.10, οι τιμές στις παρενθέσεις αντιπροσωπεύουν τις t&z τιμές

Στον πίνακα 5 παρουσιάζεται αρχικά το γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR3 (taxexpenses / profitsbeforetaxes) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, Capital Intensity, Inventory Intensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(5, 335) = 14.63, p<.01, R – squared =.1792. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.11, p<.01), capitalintensity (b = -.03, p<.01) &ROA (b = .75, p<.01).

Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .11 μονάδες.

Επιπλέον, για την ένταση κεφαλαίου παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ και φόρων κατά .03 μονάδες. Τέλος, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .75 μονάδες.

Στο δεύτερο μοντέλο από τα αριστερά παρουσιάζεται το γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR3 (taxexpenses / profitsbeforetaxes) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity, crisis&ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(6, 334) = 28.11, p<.01, R – squared =.3356. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.056, p<.05), inventoryintensity (b = 2.86, p<.05) &crisis (b = .15, p<.01). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .056 μονάδες. Επιπλέον, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ και φόρων κατά 2.86 μονάδες. Τέλος, για την κρίση παρατηρείται ότι η φορολογία εισοδήματος μετά το 2014 έχει αυξηθεί σε σχέση με το χρονικό διάστημα 2010 – 2013.

Στο τρίτο μοντέλο από τα αριστερά παρουσιάζεται το γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR3 (taxexpenses / profitsbeforetaxes) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, F(5, 8) = 5.95, p<.01, R – squared =.0886. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.051, p<.05) &inventoryintensity (b = 3.10, p<.01). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .051 μονάδες. Επιπλέον, για την ένταση αποθεμάτων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά 3.10 μονάδες.

Στο τέταρτο γραμμικό μοντέλο από τα αριστερά παρουσιάζεται το γενικευμένο γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR3 (taxexpenses / profitsbeforetaxes) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity &ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά

σημαντικό, Wald chi2(5) = 85.41, p<.01. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.11, p<.01) &ROA (b = .68, p<.01). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .011 μονάδες. Τέλος, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .68 μονάδες.

Στο πέμπτο και τελευταίο μοντέλο παρουσιάζεται το γενικευμένο γραμμικό μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR3 (taxexpenses / profitsbeforetaxes) και ανεξάρτητες μεταβλητές τις LogAssets, leverage, CapitalIntensity, InventoryIntensity, crisis & ROA. Το μοντέλο ήταν στατιστικά σημαντικό, Wald chi2(6) = 300.70, p<.01. Στατιστικά σημαντικές μεταβλητές ήταν το leverage (b = -.05, p<.01), Inventoryintensity (b = 1.53, p<.10) , crisis (b = .17, p<.01)&ROA (b = .19, p<.05). Για την μόχλευση παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης της μειώνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .054 μονάδες. Για την κρίση παρατηρείται ότι την περίοδο 2014 – 2018 έναντι της περιόδου 2010 - 2013 αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .17 μονάδες. Ακόμα, για την ένταση αποθέματος παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά 1.53 μονάδες. Τέλος, για τον λόγο κερδών προ φόρων παρατηρείται ότι για μια μονάδα αύξησης του αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων κατά .19 μονάδες. Και στο μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR3 παρατηρείται ότι συνεισφέρει στο μοντέλο η μεταβλητή της κρίσης.

Αυτό σημαίνει ότι η φορολογία εισοδήματος μετά το 2014 έχει αυξηθεί σε σχέση με το χρονικό διάστημα 2010 – 2013. Από το μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή το ETR3 σε σχέση με το μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή την ETR1 παρατηρείται ότι προκύπτουν τα ίδια ακριβώς αποτελέσματα ως προς την μεταβλητή της κρίσης, του λογάριθμου του ενεργητικού και της μόχλευσης (leverage). Ως προς την ένταση των αποθεμάτων (inventoryintensity) προκύπτουν τα ίδια αποτελέσματα με την εξαίρεση της γραμμικής παλινδρόμησης χωρίς την μεταβλητή της κρίσης και του γενικευμένου γραμμικού μοντέλου χωρίς την μεταβλητή της κρίσης. Ακόμα, ως προς την απόδοση των εσόδων προς το

ενεργητικό (ROA) προέκυψαν τα ίδια αποτελέσματα εκτός από την περίπτωση της robust γραμμική παλινδρόμηση. Για την ένταση κεφαλαίου προέκυψαν τα ίδια ακριβώς αποτελέσματα μεταξύ των δύο μοντέλων με την εξαίρεση στην περίπτωση του γενικευμένου μοντέλου χωρίς την μεταβλητή της κρίσης.

Σε μια έρευνα σε Αυστραλιανές εταιρείες (RichardsonandLanis, 2007) το 2007 για τον δείκτη ETR1 βρέθηκε αρνητική συσχέτιση του δείκτη με την μόχλευση και την ένταση κεφαλαίου ενώ με την ένταση των αποθεμάτων θετική. Με το μέγεθος των εταιρειών (assets) βρέθηκε αρνητική συσχέτιση για εταιρείες με μεγάλη ιστορία. Τα αποτελέσματα αυτά είναι σε συμφωνία με τα αποτελέσματα του γενικευμένου μοντέλου για τον δείκτη ETR1. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί ότι το μέγεθος των εταιρειών δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική στην παρούσα έρευνα.

Βρέθηκε ακόμα σε Ευρωπαϊκές χώρες (Delgado, Fernandez-Rodriguez and Martinez-Arias, 2014) το 2014 σε αντιστοιχία με τον δείκτη ETR2 ότι το μέγεθος των εταιρειών, η μόχλευση, η ένταση κεφαλαίου, η ένταση αποθεμάτων και ο λόγος κερδών προς το ενεργητικό να έχουν θετική επίδραση στον δείκτη ETR2. Τα αποτελέσματα αυτά συμφωνούν με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας την ένταση αποθεμάτων και τον λόγο κερδών προς το ενεργητικό. Στους άλλους δείκτες προέκυψαν διαφορετικά αποτελέσματα.

Κεφάλαιο 7ο Συμπεράσματα

Η παρούσα ανάλυση στόχευε να μελετήσει τον φόρο εισοδήματος ξενοδοχειακών επιχειρήσεων από το 2010 – 2018. Η ανάλυση κατάληξε ότι οι παράγοντες που επιδρούν κυρίως στον φόρο εισοδήματος είναι η ένταση αποθεμάτων, η κρίση, ο λόγος κερδών προς το ενεργητικό και η μόχλευση.

Πιο συγκεκριμένα βρέθηκε η μόχλευση να έχει αρνητική επίδραση στον λόγο φόρο εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές. Επιπλέον, βρέθηκε θετική επίδραση της έντασης αποθέματος και του λόγου κερδών προς το ενεργητικό στον λόγο φόρο εισοδήματος προς τις λειτουργικές χρηματικές ροές.

Για την κρίση παρατηρήθηκε ότι την περίοδο 2014 – 2018 έναντι της περιόδου 2010 – 2013 να αυξάνεται ο λόγος κερδών προ φόρων. Επιπρόσθετα, βρέθηκε αρνητική επίδραση της μόχλευσης και του ενεργητικού στον λόγο του φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων. Ακόμα, βρέθηκε θετική επίδραση της έντασης αποθέματος, του ενεργητικού. Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι την περίοδο 2014 – 2018 έναντι της περιόδου 2010 - 2013 να αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ τόκων και φόρων.

Παράλληλα, βρέθηκε αρνητική επίδραση της μόχλευσης και του ενεργητικού στον λόγο του φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων. Η ένταση αποθέματος και ο λόγος κερδών προς το ενεργητικό βρέθηκε να έχουν θετική επίδραση στον λόγο του φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων.

Ταυτόχρονα βρέθηκε αρνητική επίδραση της μόχλευσης και του ενεργητικού στον λόγο του φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων. Η ένταση αποθέματος και ο λόγος κερδών προς το ενεργητικό παρατηρήθηκε να έχουν θετική επίδραση στον λόγο του φόρου εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων.

Τέλος, παρατηρήθηκε ότι την περίοδο 2014 – 2018 έναντι της περιόδου 2010 - 2013 αυξάνεται ο λόγος φόρος εισοδήματος προς τα κέρδη προ φόρων.

Συγκριτικά, το μοντέλο ETR1 είχε τα ίδια αποτελέσματα με το μοντέλο για τις Μαλαισιανές(Derashid&Zhang, 2003) εταιρείες ως προς το πρόσημο και την στατιστική σημαντικότητα για το ενεργητικό και την ένταση κεφαλαίου. Επιπλέον, είχε τα ίδια αποτελέσματα ως προς το πρόσημο για την μόχλευση και τον λόγο των εσόδων προς το ενεργητικό, στο μοντέλο όμως της παρούσας

έρευνας οι μεταβλητές αυτές προέκυψαν στατιστικά σημαντικές. Διαφορά προέκυψε για την ένταση των αποθεμάτων που στις Μαλαισιανές εταιρείες προέκυψε αρνητική επίδραση αλλά όχι στατιστικά σημαντική ενώ στην παρούσα έρευνα προέκυψε στατιστικά σημαντική θετική επίδραση.

Ως προς το μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή ETR2 βρέθηκαν τα ίδια αποτελέσματα με τις Μαλαισιανές εταιρείες για το ενεργητικό, την μόχλευση και την ένταση κεφαλαίου (το ίδιο πρόσημο αλλά όχι στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα). Δεν βρέθηκαν τα ίδια αποτελέσματα για την ένταση των αποθεμάτων και τον λόγο των εσόδων προς το ενεργητικό.

Τέλος, για το μοντέλο με εξαρτημένη μεταβλητή ETR3 βρέθηκαν τα ίδια αποτελέσματα με τις Μαλαισιανές εταιρείες για το ενεργητικό και την μόχλευση, την ένταση κεφαλαίου και την ένταση αποθεμάτων (το ίδιο πρόσημο αλλά όχι στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα). Δεν βρέθηκαν τα ίδια αποτελέσματα για τον λόγο των εσόδων προς το ενεργητικό.

Η φορολογία, η οικονομική κρίση και γενικά οι μη αποδοτικές συνθήκες της οικονομίας επηρεάζουν μια χώρα όπως η Ελλάδα που δεν έχει ανεπτυγμένη οικονομία.

Τα φορολογικά κίνητρα είναι σημαντικά στην ανάπτυξη και τις επενδύσεις ανάλογα πως διαμορφώνονται και δίνονται. Η φορολογία για ένα κράτος σε κρίση δεν πρέπει να αποτελεί τη μόνη πηγή εσόδων γιατί θα επιφέρει τα αντίθετα αποτελέσματα. Η φορολογία πρέπει να συνάγει με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, πρέπει να συνδυάζει την ανάπτυξη του κράτους με τη στήριξη των κλάδων ειδικά των συνεχώς αναπτυσσόμενων όπως είναι ο ξενοδοχειακός ο οποίος είναι από τους πιο δυναμικούς στη χώρα της έρευνας στη παρούσα μελέτη την Ελλάδα. Η φορολογία πρέπει να έχει στόχο την ανάπτυξη και όχι να εστιάζει μόνο στη διαμόρφωση κερδών διότι όπως προαναφέρθηκε τα αποτελέσματα στο τέλος θα είναι αρνητικά για τους παραγωγικούς κλάδους και τελικά στη διαμόρφωση των οικονομικών δεικτών μιας οικονομίας.

Κεφάλαιο 8ο Περιορισμοί- Προτάσεις μελλοντικής έρευνας

8.1 Περιορισμοί

Το θεματικό πεδίο που προτάθηκε είναι: 'Η αναπροσαρμογή φορολογικών συντελεστών άμεσων και έμμεσων φόρων και οι επιπτώσεις στις επιχειρήσεις'. Επιλέχθηκε η εξέταση της οικονομικής κρίσης κατά τη διάρκεια των ετών 2010-2018, με εύρος επιχειρήσεων τον ξενοδοχειακό κλάδο (40 μεγαλύτερες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις) και ως άμεσο φόρο μελετήθηκε ο φόρος εισοδήματος.

Για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας συλλέχθηκαν οι οικονομικές καταστάσεις ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και πιο συγκεκριμένα: δημοσιευμένοι ισολογισμοί, αποτελέσματα χρήσης, πίνακες ταμειακών ροών. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές δαπάνες θωρήθηκαν ως μηδενικές, καθότι αποτελεί υποχρέωση των επιχειρήσεων που δημοσιεύουν οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, με αποτέλεσμα ελάχιστες να εμφανίζουν αναβαλλόμενες φορολογικές δαπάνες στις καταστάσεις του και εκείνες για περιορισμένα έτη.

Ωστόσο, δεν ήταν εφικτό να μελετηθεί ένας έμμεσος φόρος (όπως ο Φ.Π.Α) διότι δεν παρουσιάζεται στις δημοσιευμένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των εταιριών, ίσως ενυπάρχει μόνο σε προσωρινά ισοζύγια, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η συλλογή του.

8.2 Προτάσεις μελλοντικής έρευνας

Ενδεικτικά παρατίθενται στην συνέχεια ορισμένες προτάσεις, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν θέματα μελλοντικής έρευνας, συγκεκριμένα θα μπορούσαν να μελετηθούν στο μέλλον οι επιπτώσεις των έμμεσων φόρων στον ξενοδοχειακό κλάδο την περίοδο 2010-2018, να εξεταστεί το πως επηρέασε η αύξηση του ΦΠΑ με τον Ν. 4334/2015 τον τουρισμό, να εξεταστεί η σημασία των ταμειακών ροών στην βιωσιμότητα των και τέλος να αποσαφηνιστεί

ενδελεχώς η συμβολή του τουριστικού στο ΑΕΠ της Ελλάδας.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

Δεσπότης, Α., (2014). *e-ΠΙΜ*. [Online] Available at: HYPERLINK "https://www.pim.gr/index.php/ergatikamenu/ergatika-menu-sseda/item/352-syntelestes-f-p-a-diaxronika-pinakas-n-2859-2000" https://www.pim.gr/index.php/ergatikamenu/ergatika-menu-sseda/item/352-syntelestes-f-p-a-diaxronika-pinakas-n-2859-2000 [Accessed 9 Ιούλιος 2020].

ΔιαΝΕΟσις, (2018). *Η Φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα: Συγκριτική Ανάλυση και Προτάσεις Αναμόρφωσης*. Αθήνα: Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών.

Μανιάτης, Α., (2019). *Σημειώσεις μαθήματος "Φορολογικό και Εργατικό Δίκαιο"*. Πανεπιστημιακές Παραδόσεις Φορολογικού Δικαίου. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.

Ξαφά, Μ., (2019). *Φορολογική Πολιτική: Μικρότερο κράτος, λιγότεροι φόροι*. Αθήνα: ΚΕΦΙΜ.

Παπαηλίας, Θ., (1999). *Σημειώσεις μαθήματος Μακροοικονομίας* Α΄ μέρος. Αθήνα.

Νομολογία

Νόμος 2238/1994, (ΦΕΚ 151/Α/16-9-1994), Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, ανακτήθηκε από https://www.e-nomothesia.gr/kat-oikonomia/n-2238-1994.html

Νόμος 2859/2000 (ΦΕΚ 248/Α/7-11-2000), Κύρωση Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, ανακτήθηκε από http://epixeirisi.gr/actions/browse/toc/?content_group_id=553

Νόμος 4172/2013, (ΦΕΚ 167/Α/23-7-2013), Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις, ανακτήθηκε από

https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/250460/nomos-4172-201

Διεθνής Βιβλιογραφία

Baumol, W.J. &Blinder, A.S., (2010). *Economics: Principles & Policy*. 11th ed. Mason: South-Western Cengage Learning.

Bird, R.M. & Wilkie, S.J. (2012). *Designing Tax Policy: Constraints and Objectives in an Open Economy*. Working Paper 12-24. Atlanta: AndrewYoungSchool of PolicyStudiesInternationalCenter for Public Policy.

Buijink, W., Janssen, B., & Schols, Y. (1999). *Corporate effective tax rates in the European Union*. MARC Maastricht Accounting and Auditing Research and EducationCenter.

Buijink, W., Janssen, B., & Schols, Y. (2002). Evidence of the effect of domicile on corporate average effective tax rates in the European Union. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 11(2), pp.115-130.

Delgado, F. J., Fernandez-Rodriguez, E., & Martinez-Arias, A. (2014). Effective tax rates in corporate taxation: A quantile regression for the EU. *Engineering Economics*, 25(5), pp.487-496.

Derashid, C., & Zhang, H. (2003). Effective tax rates and the “industrial policy” hypothesis: evidence from Malaysia. *Journal of international accounting, auditing and taxation*, 12(1), pp.45-62.

Euro2day, (2016). *Euro2day*. [Online] Available at: HYPERLINK "https://www.euro2day.gr/news/economy/article/1423141/h-egkyklios-gia-thn-afxhsh-toy-fpa-sto-24.html" https:// www. euro2day.gr/news/economy/article/1423141/h-egkyklios-gia-thn-afxhsh-toy-fpa-sto-24.html[Accessed 9 Ιούλιος 2020].

European Commission, (2020). *European Commission*. [Online] Available at: HYPERLINK "https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-analysis-taxation/data-taxation_en"https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-

analysis-taxation/data-taxation_en [Accessed 10 Ιούλιος 2020].

IMF, (2011). *Supporting the Development of More Effective Tax Systems*. A Report to the G-20 Development Working Group by the IMF, OECD, UN and World Bank. International Monetary Fund.

OECD, (2014). Fundamental principles of taxation. In *Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy*. Paris: OECD. pp.29-50.

OECD, (2018). *Revenue Statistics 1965-2017 Interpretative Guide*. Paris: OECD.

OECD. (2016). OECD Tourism Trends and Policies 2016. OECD Publishing.

Richardson, G., & Lanis, R. (2007). Determinants of the variability in corporate effective tax rates and tax reform: Evidence from Australia. *Journal of accounting and public policy*, 26(6), pp.689-704.

Salanie, B., (2003). *The Economics of Taxation*. Translation of "Theorie economique de la fiscalite" by Economica, Paris ed. Massachusetts: The MIT Press.

Taxheaven, (2020). *Taxheaven*. [Online] Available at: HYPERLINK "https://www.taxheaven.gr/klimakes" https://www.taxheaven.gr/klimakes [Accessed 8 Ιούλιος 2020].

Wilkinson, B. R., Cahan, S. F., & Jones, G. (2001). Strategies and dividend imputation: the effect of foreign and domestic ownership on average effective tax rates. *Journal of international accounting, auditing and taxation*, 10(2),pp.157-175.